АЛДАРТА ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 152 (14172) | 1973 оной июниин 30, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ОЙН һАЙНДЭРТЭ—АЖАЛАЙ БЭЛЭГ

Буряадай республикын тогтоhонhоо хойшо 50 жэлэй Энэ ушар 1973 оной түсэбые болзорhоонь урид дүүрын, бага гаргашатай, hайн шанартай ехэ продукци рэн гаргахын түлөө республикымнай ажалшадай соалис мүрысөөе гүнзэгы удха шанартай, шэнэ шэнжэ элтэй болгоо.

Республикын промышленностиин, барилгын, транртын хүдэлмэрилэгшэд бүхэсоюзна социалис мүрыэдэ оролсоходоо, байгша оной түсэбые болзорhоонь дшалан, декабриин 28 болотор дүүргэхэ, даабариhаа уур 15 миллион түхэригэй промышленна продукци үйэрилжэ, худалдаха гэжэ хараалhан юм. Тиихэдээ публикынгаа 50 жэлэй ойн hайндэрые хахад жэлэй барине болзорhоонь урид дүүргээд, түсэбhөө гадуур иллион түхэригэй продукци бүтээн гаргажа угтаха на.

Мүнөө hайндэрэй дүтэлхэ бүри мүрысөөнэй эршэ гадана, дэлисэнь үргэдэнэ. Нийтын үйлэдбэриин ашаг дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, ажа бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин арга боломжонуу элсүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ мүрысөөндэ хабаадагша хүсэ шадал, эдэбхи үүсхэл зорюулагданхай.

Промышленна предприятинуудай олонхи коллекти ойн хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа бодото дээрэнь ргэжэ байна. Тиигэжэ таба hарын туршада түсэбhөө уур 13,2 миллион түхэригэй промышленна продукци алдагдаа. Авиазаводой, локомотив-вагон заhабарилгын, ектромашина», «Теплоприбор», прибор бүтээлгын, люйн цементын болон асбоцементын заводуудай, на сэмбын фабрикын болон бусад олон коллективүүд алта туйлаха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа.

Камтын энэ hайн үрэ дүн ямар аргаар туйлагдааб гэ, республикымнай түрүү предприятинуудта социалис ысөөн ашаг үрэтэйгөөр дэлгэрүүлэгдээ, тэрэнэй эмхэхы, хүмүүжүүлхы нүлөөн дээшэлүүлэгдээ. Дурсаган предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, фсоюзай организацинууд хүдэлмэришэдэй дунда мүөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрээндэ олон хүниие хауулха, түрүү дүй дүршэл, шэнэ онол арга дэлгэрүүласуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулна.

Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые болзорhоонь д дүүргэхэ, республикын hайндэртэ ажалай бэлэг ба гэhэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллажа байhан авиадой хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөөндэ хабаадалсадагүн үгы. Хүдэлмэришэдэй олонхинь уялгаяа бодото дээь дүүргэнэ. Токарь Алексей Борисович Швецов 1973 й даабарине республикынгаа hайндэр болотор дүүргэгэhэн уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээд, мүнөө 4 оной февралиин түсэб дүүргээхилээ. Заводой мастерска участогуудай дундаhаа В. Односторонцевой участок түрүү hуури батаар эзэлбана.

йн хүндэлэлдэ түсэбhөө гадуур 150 мянган түхэригэй дукци худалдаха уялгаяа табан hара соо үлүүлэн ргэhэн «Электромашина» заводой олон хүдэлмэришэд ригhаа холо уридшалан хүдэлнэ. 323 хүдэлмэришэн алагдаhан даабарияа 4 hараар, 78 хүн—3 hараар дшалан дүүргэжэ ябана. Нарин сэмбын фабрикын ектив таба hарын түсэбhөө гадуур 960 мянган түхэ. продукци худалдаа. Түсэбтэ табан жэлэй, гурбан даабарине 2,5 жэл соо дүүргэхэ гэhэн Социалис Герой Д. К. Тумуровагай, эрхим сэмбэ нэхэг[illegible] вагай үүсхэлые олон хүдэлмэришэд [illegible]алай вахтада жагсанхай.

[illegible] барине 7 часай туршада дүүргэхэ үүсхэл [illegible]ьнэ цехэй С. И. Маковейн, ажалай бүтээ[illegible]хэ табан жэлэй даабарине 4 жэл 2 hара [illegible]га абаhан локомотив-хабсаралгын цехэй [illegible]эй бригаданууд ганса ЛВРЗ дотороо бэшэ, [illegible]кынгаа хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн алис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай.

Хахад жэлэй туршада 200 мянган кубометр модо эхэ даабаряа июниин 13-да дүүргэhэн тухайгаа Барнай, леспромхозой модошод элидхэбэ. Худанай леспромхозой, түлишын промышленностиин управлениин тын леспромхозой коллективүүд хахад жэлэйнгээ түе мүн лэ болзорhоонь холо урид дүүргээ. Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамоновой даадаг бага комплексно бригада модо бэлдэхэ, таллуулха табан эй гурбан жэлэй түсэбые бүри нёдондо дүүргээд, энэ эй эхинhээ хойшо 23 мянган кубометр модо бэлэдхэн уулаа.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гэhэн ективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө олон бригада, ток, цехүүд мүрысэнэ. Иимэ мүрысөөндэ оролсоhон адай модо болбосоруулгын болон мебелиин комбий 48 бригада ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлхэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Барилгашад шэнэ барилгануудые hайндэр болотор ашаглалгада аха гэжэ оролдоно.

Харин гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа муугаар рэдэг коллективүүдэй бии байhаниинь гэмшэлтэй. н предприятинуудай 27 процентнь продукци худалдатаба hарынгаа түсэб дүүргээгүй, 3,5 миллион түхэй продукци арадай ажахыда дутуу үгөө.

ралтай хэмжээнүүдые абажа, дутуу дундануудаа өөр усадхажа, гүрэнэй түсэб даабаринуудые, абаhан алис уялгануудаа дүүргэхыень промышлленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгална.

Ойн баярай үдэр хүрэтэр багахан саг үлэбэ. Тиихэдэ жэлэй болзор дүүрээ. Тиимэhээ туйлаhан амжалтүшэглэн, энэ жэлэй хоёрдохи хахадта бүри ехэ та туйлахын түлөө социалис мүрысөөн улам хүсэөр дэлгэрэг лэ!

Түрэл Буряадайнгаа алдарта ойе—50 жэлэй ойе ажалай амжалта илалтануудаар угтахые республикымнай бүхы ажалшад шармайн оролдожо байна. Тэрэнэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэрнэ. Республикын индустриин гигант—Ленинэй ордento локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэд тус мүрысөөнэй манлайда ябана. Аппаратна цехэй 4-дэхи рязрядай токарь Андрей Павлович Жуй энээндэ ехэ хубитаяа оруулна. Андрей Павлович 35 жэлэй турша соо заводто хүдэлхэдөө, халаанайнгаа даабарине 115—120 процентээр дүүргэжэ, нүхэдтөө хүндэтэй болонхой. Тэрэ—коммунис ажалай ударник. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй медаляар шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүрбэдэхи разрядай токарь А. П. Жуй.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АВИАТОРНУУД ТУҺАЛНА

Самолёдоор агаарhаа тарялангай бог үбhэ сэбэрлэхэ, хорхой шумуул усадхаха хүдэлмэри республикымнай колхоз, совхозуудта түлэг дундаа ябажа байна. Ороohото ургамалнуудай 10.600 гектар талмайн бог үбhэн агаарhаа хоро хаягдажа, hалгаагдаба.

Коммунистнар болон комсомолшууд авиаторнуудай дундаhаа эрхим ажалаараа шалгарна. ВЛКСМ-эй гэшүүн Михаил Яньков командиртай «АН-2» түхэлэй самолёдой экипаж социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ экипаж Кабанскын совхозой 3500 гектар тарялангай бог үбhэ сэбэрлээ. Виктор Вислогузовай комсомол-залуушуулай экипаж Зэдын аймагай «Мир» колхозой ороohото ургамалнуудые тариhан 2500 гектар талмайн бог үбhэ усадхаа. Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоздо самолёдоор хоро хаяжа, тарялангай бог үбhэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри hайнаар ябуулагдана. Николай Климовэй даадаг комсомол-залуушуулай экипаж эндэ ажаллана. Хяагтын аймагай «Родина» колхозой тариалан дээрэ ажаллахаар эльгээгдэhэн коммунист Юрий Зуевай экипаж нүхэдhөө гээгдэнэгүй.

Улаан-Үдын авиапредприятиин авиаторнууд түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ баян ургаса абахын түлөө тэмсэлдэнь түрэл республикынгаа тарияшадта туhалхаhаа гадна, хүршэ областьнуудайнгаа колхоз, совхозуудта ехэхэн туhаламжа үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Амурска областиин ажахынуудта эльгээгдэhэн авиаторнууд 4600 гектар тариаландa минеральна үтэгжүүлгэ оруулhан байна. Тэдэнэр Эрхүүгэй областиин колхоз, совхозуудай 22400 гектар тариалан дээрэ мүн лэ иимэ хүдэлмэри хээ.

Бүхы экипажнууд Буряадай АССР-эй 50 жэлэй алдарта ойн hайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, үдэр бүхэнэйнгөө даалгабарине үлүүлэн дүүргэнэ.

И. ХРАПУНОВ.

1974 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ манай «Забайкаллес» комбинадай хүдэлмэришэд оролсоhон юм. Леспромхозуудай. пунктнуудай, мастерска участогуудай коллективүүд бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэхын тула тэмсэжэ эхилээ бэлэй. Мүнөө халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэдэг хүдэлмэришэдэй тоо олошоронхой.

Хандагатайн леспромхозой Социалис Ажалай Герой А. П. Кудряшов, Хандагайн леспромхозой — Н. Ф. Семенов гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригаданууддай хүдэлмэришэд hарадаа 2 мянган кубометр модо бэлэдхэдэг болоhоор үнинэй. hара бүриингөө даабари 35—40 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ «Забайкаллес» комбинат соо суурхана. Эдэнэр июниин 20-ой үдэр жэлэйнгээ даабари дүүргэhэн тухайгаа мэдүүлбэ.

Хурамхаанай леспромхозой В. П. Паромоновой бригадын модошод шэнэ онол арга хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байhанайнгаа ашаар hарадаа 4 мянган кубометрhээ дээшэ модо бэлэдхэжэ, орон доторoo суурхажа байнхай. Бригададань СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын эрхим бригада гэhэн нэрэ соло олгогдонхой. Энэ үндэр нэрэ зэргэеэ бригадын гэшүүд дээрэ үргэжэ ябана гээд тэмдэглэмээр. 25 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ даабари июниин 21-дэ амжалтатайгаар дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр үшөөл эршэмтэйгээр хүдэлхэ гэhэн хараа зорилго урдаа табиба.

Забайкаллес» комбинадай бэшэшье предприятинуудай олон модошод амжалтатай hайнаар хүдэлжэ байнхай. Эдэнэр Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн түүхэтэ hайндэртэ зорюулан абаhан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Н. ТЮРНЕВ.

ЗАВОД СООГОО ТҮРҮҮ

Улаан-Үдын хирпиисын заводой коллектив hайн шанартай продукци гаргажа, барилгашадай эрилтые хүсэд хангаха гэhэн зорилго урдаа табинхай, халаан бүриингөө даабари дүүргэхын тула мүрысэнэ. Владимир Чимитовэй даадаг хоёрдохи участогай хүдэлмэришэд ажалаа зүбөөр эмхидхээ. Шэнэ онол арга, оньhон техникэ хэрэглэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Энэ участогай хүдэлмэришэд байгша оной таба hарын даабариhаа гадуур 500 мянган хирпиисэ хээд, июнь hарадашье муу бэшээр хүдэлжэ гараба.

Мастернууд Т. Иванов, М. Цыденов гэгшэдэй даадаг участогуудай хүдэлмэришэд түрүүшүүлhээ холо гээгдэнэгүй. Мастер Т. Ивановой даадаг участогай хүдэлмэришэд таба hарын түсэбhөө гадуур 204 мянган хирпиисэ гаргаа hэн. М. Цыденовэй участогай хүдэлмэришэд түсэбhөө гадуур 121 мянган хирпиисэ хэжэ, хоёрдохи hуури эзэлhэн юм.

Үдэр хоногой ошохо тума мүрысөөнэй эршэ шангадана. Хоёрдохи участогай коллектив түрүүшын хахад жэлэй даабариhaa гадуур 250 мянган хирпиисэ хэжэ, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэhэн социалис уялга абаа бэлэй. Энэ зорилгоёо болзорhоонь урид дүүргэhэн байна.

З. ОШОРОВ.
Улаан-Үдын хирпиисын заводой түсэблэлгын таhагые даагша.

Мирон Мартемьянович Трифонов Улаан-Үдын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ ажаллажа эхилhээр хори гаран жэл болобо. Энэ хугасаада нилээд дүршэhэн Мирон Трифонов мүнөө механическа цехэй эгээл уран гартай слесарьнүүдэй нэгэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь М. М. Трифонов.

З. ВЕСНИНАГАЙ Фото.

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Тарияшадай дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ ороoho тарианай баян ургаса хуряажа абаха тухайгаа «Восточные Саяны» колхозой механизаторнууд мэдүүлhэн юм. Ажахын тарияшад болон мэргэжэлтэд урдаа табиhан зорилгоёо бодото дээрэнь дүүргэхын тула хабарайнгаа тарилгые богонихон болзорто hайн шанартайгаар дүүргээ.

Ургасын хойноhоо hайнаар харууhалха хүдэлмэри түлэг эхилбэ. Энэ харюусалгатай ажалаа Галбайн, Таhархайн, Талын механизаторнууд эмхи гуримтайгаар захалаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Гэбэшье, дээрэ дурсагдаhан отделениинүүдэй зарим тариалан муугаар элдүүрилэгдэhэн, тарилгынь шанар тулюур гэжэ шалгалта элирүүлбэ. Талын отделенидэ 35 гектарта таригдаhан «Скала» сортын шэниисын участок хангалтагүйгөөр хахалагдаа, тарилгынь шанар муу. Галбайн отделениин Атахата гэжэ газарта тариhан горох буртаг үбhэндэ даруулшанхай.

Ургасын хойноhоо харууhалха хүдэлмэриие ажахы бүхэндэ эмхи гуримтайгаар ябуулха хэрэгтэй. Энэ шухала ажалаа hайнаар хэжэ дүүргэhэн ажахынууд ороoho тарианай тогтууритай hайн ургаса хуряажа абадаг гэжэ тарияшан бүхэн hайн ойлгодог гээшэ.

Самолёдоор хоро хаяжа, буртаг ногоо усадхаха ажалаа hаядаа захалхань. Иимэ арга хэрэглэжэ, 1000 гаран гектар шэниисын, 70 гектар бусад ороohото, тэжээлэй ургамалнуудай буртаг ногоо усадхаха байна.

Механизаторнууд хартаабха, кукурузаа борнойлжо дүүргэнхэй. Тэдэнэр ойрын үдэрнүүдтэ зурууд хоорондын элдүүрилгэ захалхань.

Тарианай гараса жэгдэ hайн. Абаhан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ; гүрэндэ тария тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула «Восточные Саяны» колхозой механизаторнууд болон мэргэжэлтэд оролдосотойгоор ажаллаха бээ гээд найдагдана.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй аймаг.

ДҮРШЭЛ ШАДАБАРИИН АША ҮРЭ

[illegible]ай «Гусиноозёрская» [illegible] коллектив юhэдэхи жэлэй гурбадахи шиидхэлэй даабари болзорh урид дүүргэжэ, түсэбгадуур 6 мянган тонно малтаха, шэнэ онол оньhон техникэ хэрэгй ашаар ажалай бүтээ,2 процентээр дээшэ, хүн бүридөө 52,1 нүүрhэ малтадаг болоэн социалис уялга абаа Иимэ ехэ хараа зорилаа бодото дээрэнь бэен тула бидэнэр бии арга боломжонуудаа өөр хэрэглэн, дундаа эн хүдэлхэ гэжэ шиимди. Бригадануудай, нуудай, хүдэлмэришэн й дунда мүрысөөн дэлэгдээ бэлэй.

[illegible]шэл шадабаритай хүришэд ажалаа зүбөөр ээд хүдэлхэдөө hайн н туйладаг ха юм. а бэрхэ, урагшаа hа хүдэлмэришэд манай да олон aаб даа. Түдэлмэришэдэй оролдодабариhaa ехэхэн лэ дулдыдадаг.

[illegible]энэй нэгэн Г. И. Карбан табадахи жэлэээ алта» малтана. Григорий Ильич мүнөө дүшөөд хүнhөө бүридэhэн бригада хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр гурбан халаан соо нүүрhэ малтадаг юм. Г. И. Калёный ажал хүдэлмэреэ яажа эмхидхэхэ тухай хүдэлмэришэдтэйгөө хөөрэлдэдэг, тэдэнэй зүбшэл заабари анхаралдаа абадаг заншалтай юм. Бригадынь гэшүүд оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ эрмэлзэдэг. Нүүрhэ малтадаг КМ-87 «д» түхэлэй комбайнаа саг соонь заhабарилдаг, техническэ харууhа hайнаар хэжэ байдаг. Халаанай үедэ оньhон түхеэрэлгэнь эбдэржэ, миин байhан ушар эдэнэй талаhaa үзэгдэхэеэ болиhон.

Манай уурхай соохи нүүрhэнэй зузаанийнь 2—2,5 метр шахуу болодог. Энээниие ямар аргаар малтахада ашагтай байха гээшэб? Зарим нүүрhэшэд гурба дахин комбайн ябуулжа лава соохи нүүрhэ абадаг. Энэ тон нобшо юм. Халаанай даабари арай дүүргэгдэдэг. Нүүрhэн соо шорой оролсожо, шанарынь муудадаг.

Григорий Ильич Калёный нүүрhэ малтаха шэнэ арга хэрэглэжэ эхилээ. Комбайн хоёр дахин ябуулхадаа лава соохи нүүрhэ сүм абадаг байха юм. Иигэжэ оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаhанай ашаар, нүүрhэ hайн шанартайгаар, ехээр малтана. Эдэнэр сүүдхэ соо 750 тонно нүүрhэ малтаха даабаряа 1.100—1.200 тоннодо хүргэдэг байха юм.

Г. И. Калёнын даадаг бригадын нүүрhэшэд шэнэ онол арга хэрэглэн, эршэмтэй шангаар хүдэлhэнэйнгөө ашаар иимэ hайн үрэ дүн туйлана гээд хэлэмээр. Энэ түрүү хүдэлмэришэнэй нэрэ соло ганса «Гусиноозёрская» шахтын бэшэ бүхы «Востоксибуголь» комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй дүрэ зураг тус комбинадай Хүндэлэлэй самбарта табигдаhан. Калёный олон жэл соо эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байhанайнгаа түлөө «СССР-эй хүндэтэ нүүрhэшэн» гэhэн нэрэ солодо хүртэнхэй.

Минии бригадын нүүрhэшэд нүхэр Каленын бригадын коллективтэй мүрысэжэ эхилhээр үнихэнэй юм. Бидэнэр сүүдхэ бүриин дүн согсолон гаргадаг болонхойбди. Хэнэй ямараар хүдэлжэ, ямар амжалта туйлажа байдагые үдэр бүри мэдээд байхадаа бүри hайнаар ажалаа эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлахаар түсэб зохёодогбди.

Манай бригадада дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд олон юм. Үнинэй хүдэлмэришэн Владимир Александрович Лисицю нүүрhэ малтадаг КМ-87 «д» түхэлэй комбайн жолоодоходоо бэрхэ юм. Оньhон техникэдээ техническэ харууhа hайнаар хэжэ, тэрэнээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Тэрэнэй оролдолго шадабариhaa боложо, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэдэг. Бригадынгаа гэшүүдэй дурадхалаар В. А. Лисицюе звеноё хүтэлбэрилхэ тушаалда дэбжүүлээ hэмди. Нүхэдэйнгөө найдалые үнэн сэхэ ажалаар харюулха гэжэ тэрэнэй эрмэлзэдэгынь бүришье hайшаалтай байдаг. В. А. Лисицюгэй даадаг звеногой нүүрhэшэд халаан соогоо 300—350 тонно «хара алта» малтаха даабаряа заримдаа 650—660 тоннодо хүргэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэнэр байгша оной май hара соо 18.960 тонно нүүрhэ малтаха даабаряа 22.700 тоннодо хүргэhэн юм. Тус звеногой нүүрhэшэд манай бригадын коллективэй даабаряа дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулалсана бшуу.

Бидэ бригадаараа сүүдхэдээ 1.200—1.250 тонно нүүрhэ малтанабди. Ажал хэрэгээрнай бэшэ бригаданuudай коллективүүд hонирхоно. Ажалайнгаа «нюусануудые» тухай хөөрыт гэжэ hаладаггүй. Тэд бидэндэ ямар тиимэ нюуса байхаб даа. Оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, дундаа эбтэй эетэйгээр хүдэлөөл hаа, хүдэлмэришэн бүхэн үндэр бүтээсэ туйлаха арга боломжотой гээд hанагшаб.

«Гусиноозерская» шахтын партийна болон профсоюзай организацинууд социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. hара бүриин дүн согсологдожо, эрхимлэгшэд мүнгэн шангаар урмашуулагдана, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдана. Нэрэ солонь Хүндэлэлэй самбарта гаргагдадаг, шахтын Хүндэлэлэй дэбтэр соо бэшэгдэдэг. Ажалай түрүүшүүлые али болохо аргаар иигэжэ урмашуулжа байхада аша туhатай. Манай «Гусиноозерская» шахтын коллектив таба hарын даабариhaa гадуур 9.350 тонно нүүрhэ малтаhан байна. Шэнэ онол арга хэрэглэжэ, оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаhанай ашаар нэгэ тонно нүүрhэнэй өөрын үнэ сэнгые 31 мүнгөөр доошолуулаабди. Бидэнэр туйлаhан амжалтаяа бүри арьбадхаха гэжэ оролдонобди.

«Гусиноозерская» шахтын коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариhaa гадуур 3 мянган тонно нүүрhэ малтажа, ажалай бүтээсые 1,5 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэ сэнгые хямдаруулха гэhэн уялга абаа hэн. Тэрэнээ болзорhоонь холо урид дүүргээбди. Мүнөө хүдэлмэришэднай улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгтэйгээр угтажа байhандаа урматайбди.

В. МОЖАРОВ,
«Гусиноозерская» шахтын нүүрhэ малтадаг бригадын бригадир, Октябриин Революциин орденой кавалер.

ХАХАД hАРААР УРИДЛАБА

Түрэл партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар алдарта 50 жэлэй ойн баярта hайндэрые угтуулан, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоhон Оёорой, Алтайн, Бэшүүрэй, Хүдэриин, Борьёогой совхозууд гүрэндэ тарган мяха тушааха хахад жэлэйнгээ даабарине болзорhоо 15 хоногоор уридшалан дүүргэhэнээ мэдүүлбэ. Тиигэжэ Оёорой совхозой малшад хараалагдаhан даабаряа 124 процент, Бэшүүрэй совхоз—135, Хүдэриин совхоз 119 процент дүүргээ.

С. ХАЛТУЕВ.

ГАБШАГАЙ АЖАЛ—ШЭНЭ АМЖАЛТА

Аймагай ажалшадай мүнөөнэй байдал харуулхын тулада урдань манай район ямар байһан юм гэжэ тобшохоноор тогголтой гэжэ һанагдана.

Кабанскын аймаг түрэл республикатайгаа сасуу, 1923 ондо байгуулагдаһан юм. 50 жэлэй саада тээхи промышленна предприятинууд гэбэл, 8—10 хүнэй ажалладаг арһанай, һэеы гуталай хоёр артель байһан гэдэг. Хүдөө ажахы абажа харабал, 1927 ондо үмсын ажахытай таба мянган айл байһан. Техникэ гэжэ юун байха һэм.

Мүнөө Кабанскын аймаг Буряадай АССР-эй экономическа талааараа эгээл хүгжэнги аймагуудай нэгэн болонхой. Арадай ажахын шухала һалбаринууд болохо хүгжэнги промышленность, барилга, транспорт, хүдөө ажахытайбди. 1972 ондо хамта дээрээ 84,2 миллион түхэригэй продукци, тэрэ тоодо 72 миллион түхэригэй промышленна продукци худалдагдаһан байгаа.

Мүнөө манай аймагта цемент, шифер, мебель, хабсаргагдамал гэр, овощ ба жэмэсэй консервэ үйлэдбэрилэгдэнэ, загаһан баригдана.

Республикынгаа алтан ойе ямар үрэ дүнгүүдээр ажалшаднай угтажа байнаб?

Республикынгаа алтан ойн хүндэлэлдэ бүхы коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Дүнгүүдынь энэ һарын дүүрэмсээр гаргагдаха, теэд мүнөөшье хаража үзэхэдэ, яһала һайн.

Жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн 5 һарын туршада даабариһаа гадуур 1.120 тонно цемент, 811 мянган хэһэг шифер, 521 кубометр хюрөөдэмэл модо, 542 кубометр хабсаргагдамал түмэрбетон, 119 мянган условно баанха, овощиин, үрэ жэмэсэй консервэ гэхэ мэтэ продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюйн заводой коллективэй амжалта онсолон тэмдэглэмээр. Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо даабариһаа гадуур хахад миллион хэһэг шифер үйлэдбэрилхэ гэһэн социалис уялгаяа тэдэнэр дүрбэ һарын дүнгөөр 127 мянгаар үлүүлээд байгаа һэн. Тус заводой коллектив СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи кварталай дүнгөөр түрүү һуури эзэлжэ, министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаһан байна.

1973 он — юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, габшагай ажалай жэл гэжэ тодорхойлогдонхой. Габшагай ажалаараа шэнэ, бүри ехэ амжалта түйлаха зорилготойгоор предприяти бүхэн, ажалшан бүхэн үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахые оролдоно. Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ Кабанскын нугаһанай фабрика барижа байһан № 162-дохи ПМК, жэл бүри үйлэдбэреэ үргэдхэжэ байһан Оймороой мебель хэдэг фабрика, коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй Тимлюйн цементын завод, хэлхээ холбооной узел болон бусад ябалсана.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Кабанскын загаһанай заводой, Сэлэнгын автогаражай, № 162 ПМК-гай, Кабанскын райпогой, «Прибайкалец» колхозой коллективүүдтэ КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаа һэн. Абаһан тугуудаа хоёрдохи кварталдашье алдахагүйн тулада тус коллективүүд хүдэлмэриингөө эршэ мүнөөшье һуладуулнагүй.

Аймагай хүдөөгэй ажалшадайшье уялганууд ехэ, ажал хэрэгынь урагшатай ябажа байна. Республикын ой болотор 35 мянган центнер мяха, 64 мянган центнер һү худалдажа, даабаряа мяхаар — 3.320, һүөөр — 3.800 центнерээр үлүүлхэ гэһэн уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ ябана. Мүнөө гүрэндэ 26.400 центнер мяха, 59.000 центнер һүн худалдагдаад байна.

Жэшээнь, «Шергинский» совхозойхид байгша оной таба һарын туршада 5.819 центнер мяха гүрэндэ худалдаа. Энэнь үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө 1.500 центнерээр ехэ болоно. Байгалай совхозой коллектив үнгэрһэн жэлэйхиһээ 910 центнер ехэ мяха тушаагаад байна.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо Кабанскын совхозһоо 14.600 центнер, «Шергинский» —9.000, Оймороой совхозһоо — 6.000 центнер мяхан гүрэнэй амбаарта ороха. Энэмнай түрэл Буряадаймнай алтан ойдо һайн бэлэг болохо гэжэ һанагдана.

Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулһанай, мэргэжэлтэд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар, малшад болон механизаторнуудай, бүхы ажалшадай эршэтэ ажалаар эдэ амжалтанууд түйлагдана бшуу.

Аймагай абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулжа байһан замай залуурша олон. Тэдэнэй тоодо һаалишад: В. П. Клеменина, П. П. Михалева (Кабанскын совхоз), В. А. Власова, Л. Г. Алферова (Байгалай совхоз), З. Х. Маласова, А. Е. Балдакова («Шергинский» совхоз), О. П. Тапханова, М. А. Пуховская (Оймороой совхоз), гахайшад — И. Е. Хамуева, В. А. Шестак (Оймороой совхоз), А. И. Оскорбина, Е. Г. Жилина («Шергинский» совхоз), Е. Г. Помазкина (Байгалай совхоз) болон бусад олон түрүүшүүл оролсоно.

Хабарай тарилгын үедэ механизаторнууд И. И. Пермяков, А. В. Андреев, В. К. Дранкин, П. Е. Нелюбин, П. И. Черниговский болон бусад эрхим ажалаараа шалгарһан байна.

Ойн баярай жэлдэ манай район ороохо таряа, үбһэ тэжээлэй ургаса дээшэлүүлхын түлөө республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн байна. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 17,5 центнер ороохо, 120 центнер хартаабха, 150 центнер овощ ургуулха гэһэн уялгаяа дүүргэхын тулада үсэд нэтэрүүгээр оролдоно.

Мүнөө жэлдэ ороохото ургамалнууд 30.500 гектарта тарингдаа гэхэ гү, али тарилгынь талмай нёдондо жэлэйхиһээ 1.500 гектараар үргэдхэгдөө.

Аймагай партийна организацинууд эдэ үдэрнүүдтэ ажалшадай дунда соёл сурталай, ниитэ политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр Буряадай АССР-эй 50 жэлэй туршада ажахын болон культурна байгуулалтадаа түйлаһан ехэ амжалтануудые, партиин сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политикын илалтануудые үргэн олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулна.

Политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда аймагай ажалшад түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 50 жэлэй алтан ойдо бэлдэжэ байна. Ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэб даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо экономико бүри хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ Кабанскын аймагай ажалшад өөһэдынгөө хубитые оруулха байха.

В. ТИТОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

МҮРЫСӨӨН ЮУ ХАРУУЛААБ?

Һайн шанартайгаар газар хахалдаг трактористнуудые элишэлхэ зорилгоор республикын колхоз, совхозуудаар, мүн республиканска болон зональна мүрысөөн үнгэргэгдэдэг заншалтай боложо байнхай. Тиигэбэшье энэ шухала хэрэгтэ анхарал үшөөл бага табигдана, зарим газарта иимэ мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэлтэй.

Һаяхан Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо болоһон трактористнуудай мүрысөөндэ хабаадахадаа, иимэ тобшолол хэхэ баатай болоо һэмди. Юуб гэхэдэ, эндэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадагшад шадабари багатай байһан байгаа бшуу. Иимэ мүрысөөн эндэ 1967 ондо түрүүшынхеэ эмхидхэгдээд, тэрээнһээ хойшо ямаршьеб шалтагһаа уламжалан, үнгэргэгдэхээ болёо һэн. Тиигээд аймагай, республикын ехэ тулалдаанда хабаадалсаха механизаторнуудынь миил хэһэн ажалайнь дүнгөөр, шанараар элирүүлэгдэжэ эльгээгдэдэг байгаа. Жэшээлбэл, мүнөө жэлэй чемпион болоһон Василий Дамбаев урдань нэгэнтэ бэшэ мүрысөөндэ хабаадалсагшадай нэгэн юм.

Гэбэшье, энэ үнгэргэгдэһэн газар хахалагшадай мүрысөөн колхозой олохон механизаторнуудта һайндэр мэтэ һанагдаһан байха. Юуб гэхэдэ, тус урилдаанда залуу трактористнууд олоороо хабаадалсажа, газар элдүүрилхэ «нюусые» анха түрүүшынхиеэ ойлгоо бшуу.

Колхозой трактористнуудай үни хүлеэһэн энэ мүрысөөн түб һууриһаа табан километрэй зайда оршодог Алтан гэжэ газарта үнгэргэгдөө. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, 30 тракторай мүрысэхэ газар уридшалан тэмдэглэгдэнхэй байгаа һэн. Бүхыдөө энэ мүрысөөндэ 20 тракторист хабаадалсахаяа ерээ. Хүн зонойнгоо хүсэд сугларжа, мүрысөөндэ хүдэлгэгдэхэ тракторнуудай хүрэжэ ерэхэтэй адли колхозой түрүүлэгшэ Г. И. Тарнуев механизаторнуудай үни хүлеэһэн һорилдооё нээгээд, энээнэй али зэргын туһатай байхыень дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Удаань мүрысөөнэй гурим олондо соносхогдожо, механизаторнууд абаһан жээрэбэйнгээ ёһоор тракторнуудаа хараалагдаһан участогуудтаа абаашаба.

Мүрысөөнэй гуримай ёһоор, гэнжэтэ тракторташуул 0,40 гектар, Беларусьтайшуулынь 0,30 гектар газар нэгэ часай туршада элдүүрилхэ ёһотой байһан юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тулалдаа эмхидхэгшэд үгтэһэн сагтань бэшэ, харин хэһэнэйнь шанарта гол анхаралаа хандуулаа. Газар хахалагшадай мүрысөөндэ хабаадалсаһан трактористнуудай хэһэн ажалайнь шанар газар элдүүрилгын 10 гуримаар. 100 баалай системээр сэгнэгдэнэн байна.

Жэшээлбэл, хэрбээ үгтэһэн участогайнгаа хүрьһыень агротехническэ гуримаар, нэгэ жэгдээр, гүнзэгыгөөр урбуулжа, плугаа һайнаар һуулгажа, сэхээр хахалһан ба хахалагдаһан газарайнгаа захые наринаар сахиһан ба хахалһан участогайнь нюрууган һайн, жэгдэ байһанайнь түлөө 10—10 баал үгтэхэ байгаа. Хоёрдохинь гэхэдэ, хахалһан буураздаагайнгаа нюрууе элеэр гаргажа шадаһан байбалынь, 15 баал тэмдэглэгдэхэ байһан юм.

Эдэ бүхы 10 гурим мүрысөөндэ хабаадалсаһан олохон судьянарта (колхозой агрономууд, инженер-механигууд, бригадирнууд, тоо бүридхэгшэдтэ) болон трактористнуудта шэнэ дүрим мэтэ һонирхогдоо.

Һүүлшын бүлэг трактористнуудай мүрысэһэнэй удаа дүнгүүд согсологдожо, нэгэдэхи бригадын дүршэлтэй механизатор, нэгэнтэ бэшэ аймагай һорилдоондо хабаадалсаһан Василий Дамбаев эрхимлэбэ. Удаадахи һуурида абаһан очкогоороо хоёрдохи бригадын трактористнууд Иван Суслов, Дмитрий Кузьмин гэгшэд гараһан байна. Харин гурбадахи һуури Харганын нэгэдэхи бригадын түлөөлэгшэ Цыретор Аюшеев, Доодо-Бүхэнэй гурбадахи бригадын механизатор Николай Черниговский хоёр эзэлһэн.

«Беларусь» түхэлэй тракторaар мүрысэгшэдэй дундаһаа Виктор Кокорин онсо шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Удаадахи һууринуудтань Николай, Александр Климентьевтэн, Станислав Суслов гэгшэд гараа. Эдэ нүхэднай бултадаа залуушуул байхаһаа гадна, хоёрдохи бригадада ажалладаг байба. Энэнь яһала һайшаалтай.

Бригадануудай дундаһаа II бригада эрхимлэжэ, мүрысөөндэ шалгарагшад бултадаа мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Газар хахалагшадай энэ урилдаан тушаа юу хэлэлтэйб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, бригадануудынь тус мүрысөөндэ тон үсөөн трактористнуудые хабаадуулаа. Ушарынь гэхэдэ, энэ колхоздо бүхыдөө 45 тракторист бии юм. Теэд дурсагдагша һорилгондо оройдоол 20 механизатор хабаадалсаа бшуу.

Хоёрдохёор, конкурсдо ерэһэн трактористнуудынь диилэнхидээ газараа муугаар хахална гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүрысөөнэй түлэг ябажа байха үедэ олохон механизаторнууд плугуудаа һайнаар тодхожо һуулганагүй, гансал түргэн хахалжа дүүргэхые оролдонод. Хүдэлмэриин шанар тушаа колхозой түрүүлэгшэ Григорий Ильич аргагүй зүбөөр шүүмжэлээ. Тэрэ мүрысөөнэй түгэсхэл дээрэ энэ һорилдоон гол түлэб манай трактористнуудай газараа һайнаар элдүүрилжэ үшөөл бирадаггүй байһыемнай харуулаа гэжэ хэлээ. Энэ тон зүб. Юуб гэхэдэ, хабарай тарилгын үедэ колхозой зарим трактористнууд газараа муугаар хахалжа голодоһо гартадаг, энээнһээ уламжалан, ороохо таряанай ургаса эрид дээшэлүүлжэ шаданагүй гээшэ.

Энэ мүрысөөн эмхидхэлэй талаар хэды дутагдалтай байбашье, гол түлэб залуу механизаторнуудта ёһотой һургаал боложо үгөө гэжэ тэмдэглэлтэй.

Хойшодоо иимэрхүү мүрысөө үнгэргэхэ талаар ажахынуудта ямар заабари үгэлтэйб гэхэдэ, нэн түрүүн газар хахалагшадай конкурс жэл бүри үнгэргэдэг заншалтай болгохо. Хабарай тарилгада ажалладаг трактористнуудые олоор хабаадуулха зэргэтэй. Саашань, ажахынуудай энэ мүрысөөгөө тарилгын урда тээ үнгэргэбэлынь, трактористнууд даалгагдаһан тракторааа бэлиг шадабаряа харуулха байна гээшэ. Юуб гэхэдэ, газар хахалагшадай конкурс гансахан мэргэжэл шадабарие бэшэ, мүн машина, тракторнуудаа хабарай тарилгада хэр зэргэ бэлдэһыень, механизаторнуудай техническэ хэр мэргэжэлтэй байһыень элирүүлхээр гол шэглэлтэй байха ёһотой.

Б. ГОМБОЕВ,
мүрысөөнэй главна судья.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй кузнечнэ цехэй В. А. Кузнецовой хүтэлбэрилдэг комплексно бригадынхид республикынгаа алдарта ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэнэ. Бригадынхид түсэбһөө гадуур 250 мянган тонно продукци үгөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Василий Алексеевич Кузнецов ажалдаа.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ҺАЙН ШАНАРТАЙ НООҺО—ГҮРЭНДӨӨ

ДУТАГДАЛНУУДТАЙ ЭБСЭЖЭ БОЛОХОГҮЙ

Хонёор баян Хориин аймагай ажахынуудаар эдэ үдэрнүүдтэ ябажа, нооһон хэр һайн шанартайгаар хайшалагдажа байнаб гэжэ һонирхоһон байнабди. Энэ жэлдэ аймагай совхозуудта 108 мянга гаран хонид хайшалагдаха хараатай.

Энэ ехэ хүдэлмэреэ хэр эмхитэйгээр, ямар бэлэдхэлгэйгээр эхилбэ гээшэб гэжэ харабал, магтахаар юумэн үсөөн. Шэнэ юумэн гэхэдэ, Үдын совхозой Центральна пунктда хайшалагдаһан ноохо дамжуулха транспортёр хүдэлгэгдэнэ. Тиигэжэ энэ хүдэлмэридэ урдань хэдэн үхибүүд табигдадаг байбал, мүнөө тэрэ машинын хүсөөр хэгдэнэ.

Ажахы бүхэндэ хайшалалгын нэгэ томо пунктда ноохо зоотехническэ эрилтын ёһоор илгагдана, ябталагдана, хэды шэнээн волокно гарахаб гэжэ тодорхойлхо лаборатори хүдэлгэгдэнэ. Ноохо илгагшадаар дүршэл, шадабаритай мэргэжэлтэд ажаллана.

Хайшашадай дунда социалис мүрысөөн хаа хаанагүй яһала эмхидхэгдэнхэй, дүнгүүдынь үдэр бүхэндэ гаргагдана. Түрүүшүүлые урмашуулха гурим тодорхойлогдонхой. Пункт бүхэндэ хүдэлмэриин шанар шалгаха арадай хинагшадай пост байгуулагданхай.

Ажахынууд энэ хүдэлмэреэ июниин 15-һаа захалаад, түрүүшын 5 хоногто 17.616 хонидой ноохон хайшалагдаад, хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,1 килограмм ноохон абтаад байба.

Даб дээрэ харахада, муу юумэн үгы шэнги. Теэд хайшалалгын пунктнуудта хүрэжэ, ажалтайнь танилсахада, досоо үбдэхөөмөөр юумэн захаһаа дайралдана.

Үглөөгүүр эртэхэнэ «Георгиевский» совхозой түбэй пунктда хүрэжэ ерэхэдэ, ехээхэ мэшээгтэй ноохон обоо хүбөө халатай, тэрэниие илгаха хүдэлмэри һая захалжа байба.

— Энэ Амгалантын пунктһаа асарагдаһан ноохон, — гэжэ классировко хэдэг Т. Г. Коносова харюусаба.

Элдэб зүйлэй, элдэб классай, элдэб шанартай ноохые илгангүйгөөр нэгэ мэшээгтэ хэжэрхёод, тэрэнээ дахин гаргажа, илгажа, байхамнай юун гээшэб? Яахадаа Амгалантын пунктһаа ноохон илгагдангүйгөөр асарагдааб гэхэдэ, нэгэл харюу дуулдана: тэндэ ноохо илгагшадар ажаллаха шадабаритай мэргэжэлтэ байхагүй. Мүн иимэрхүү пунктнууд аймаг дотор үшөөшье бии.

Яахадаа аймагай хүтэлбэрилхы зургаанууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд пункт бүхэниие классировко хэхэ мэргэжэлтээр ханганагүйб? Оролдобол, тиимэ мэргэжэлтэд олдохо, пункт бүхэндэ классировко хэхэ стол, ноохо суглуулха таһалгануудые түхеэрхэ арга бии гэжэ һанагдана. Мүнөө сагта иимэ барга байдалтай эбсэхээр бэшэ.

«Георгиевский», Үдын совхозуудай хониной ноохо хайшалжа байһан пунктнуудаар ябахада, хайшашадаар ехэнхидээ дүршэл багатай, түрүүшынхеэ ажаллажа байһан хүнүүд, һургуулиин һурагшад дайралдана.

— Манай пунктын хайшашадай 90 процентнь һургуулиин һурагшад, — гэжэ «Георгиевский» совхозой Амгалантын пунктые даагша Г. Санжиев мэдүүлбэ.

— Амгалантын, түбэй пунктһаа ороһон ноохон ехэ дутагдалтай, ноохон дабхар хайшалагдажа, шанарынь муудана, — гэжэ классировко хэжэ байһан Галина Николаевна Климченко сэхэ хэлэбэ.

— Пунктдамнай 59 машинка тодхогдонхой, — гээд Үдын совхозой түбэй пунктые даагша Д. Цырендоржиев хөөрэжэ үгэбэ. — Тэрэнэй 52-нь хүдэлгэгдэнэ. Хайшашадаймнай хахадынь лэ урдань хүдэлһэн зон, бэшэнь һаял һуража байна.

— Ноохон угаашье муугаар хайшалагдана, — гээд, тус пунктда классировко хэдэг Валентина Будажапова гомдобо.

— Хайшашан бүхэн тооной ноохоёо дабхар хиргажа муудуулна. Ноохоншье бага гарана.

Үнэхөөр энэ жэлдэ ноохон урдынхиһаа багаар абтана. Үдын, «Георгиевский» совхозуудта хайшалагдаһан хонидһоо дунда зэргээр 2,1—2,2 килограмм абтана. Зүгөөр түрүүшын үдэрнүүдтэ гол түлэб гүрэндэ тушаагдаха эрье хонид хайшалагдаһан байна бшуу.

Яахадаа ноохон бага абтанаб гэжэ һонирхоходо, нэн түрүүн үбэлжэлгын бэрхэшээлтэй байдалда үнгэрһэниинь нүлөөлөө. Хоёрдохёор, хонидой ноохон дан эртэ һайса хөөрөөдүй байхадань, «дээрэһээ» бууһан захиралтаар хаа хаанагүй нэгэ үдэр захалһан байна бшуу.

— Хонид үбэлжэлгэһөө тамир һулатай гаража, һайса тэбээреэгүй, ноохониинь энэ жэл удаан хөөрэбэ. Эртэшэг лэ хайшалагдаба, ноохон угаа хүнгэн шанартай байшоо, — гэжэ «Георгиевский» совхозой хонишон Д. Нимаев мэдүүлээ.

Гурбадахяар, хайшалалгада хонид һайса бэлдэгдэнэгүй. Хүлнүүдэйнь, толгойнь ноохон уридшалан хайшалагдажа абтанагүй. Тиимэһээ хонин бүридэ адагынь 50—80 грамм ноохон үлөөгдэнэ гэхээр. Энэ ушарта хайшалагдаһан хонидой бэедэ үлөөгдэһэн ноохыень пунктнуудта дахин хайшалуулжа абаха эрилтэ табихаар гэжэ һанагдана. Пункт бүхэндэ 9—10 хүн хонидые гараар хайшална. Энэнь баһал гайхалтай.

Гадна хайшалалгын пунктнуудта ноохон ехээр үригдэнэ. Пунктнуудай газаа, досоогуур бутархай ноохон шорой шохойтой худхаралдашоод хэбтэнэ. Тэрэниие түүжэ, сэбэрлэжэ абаха гэжэ хэншье оролдоногүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудтаа эбсэнгүйгөөр, тэдэнээ дары усадхабал, аймагай ажахынууд энэ шухала хүдэлмэреэ амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай. Эндэхи совхозуудта шадабаритай бэрхэ хайшашад бии хэбэртэй. Жэшээнь, «Георгиевский» совхозой Амгалантын пунктда эндэхи клубые даагша Д-Х. Шоёнова үдэртэ 60 гаран хонидые хиргана. Үдын совхоздо Ц-Д. Содномов, В. Игнатьева гэгшэд бэрхэ хайшашад байһанаа харуулба.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ХҮДӨӨГЭЙ МЭРГЭЖЭЛТЭД ЯМАР ХҮНГЭЛЭЛТЭНҮҮДТ ЭЙБ?

Хүдөө нютагуудта хүдэлдэг зарим мэргэжэлтэдтэ түлөөһэгүй байра үгтэхэһөө гадна, түлеэ залһанай, электрын гэрэлэй түлөө түлөөһэн абтадаггүй байна. Хүдөө нютагуудта гү, али хүдэлмэришэдэй тосхонуудта хүдэлдэг зоотехнигүүд болон ветеринарнууд, хаанашье ажаһуугаа һаа өөрэгүй, дээрэ дурсагдаһан хүнгэлэлтэнүүдтэ хабаадаха байна.

Иимэрхүү хүнгэлэлтэнүүд хүдөө нютагуудта ажаһуудаг врачнуудта, дунда мэргэжэлтэй медицинскэ, фармацевтическэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ үгтэдэг юм. Хэрбээ дээрэ дурсагдаһан мэргэжэлтэдэй пенсидэ гаратараа 10 жэлһээ бага бэшэ болзор соо хүдөө нютагта ажаллаа һаань, тэдэнһээ гэр байрын, түлеэнэй, электрын гэрэлэй түлөө түлөөһэн абтадаггүй.

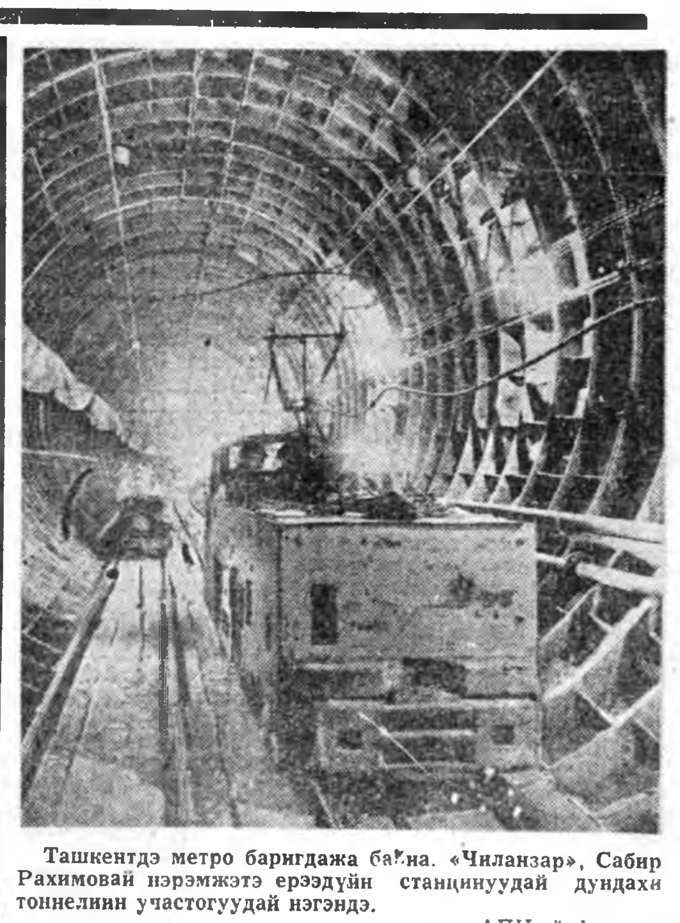
Хүдөө нютагуудта ажаһуудаг гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд гэр байрын түлөөһэнүүдһээ мүн лэ хүнгэлэгдэдэг юм. Тэдэнэй тоодо эхин, найман жэлэй, дунда һургуулинуудай хүдэлмэришэн, тэрэшэлэн хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай багшанар, директорнууд, һуралсалай талые даагшанар, һургуулинуудтахи ахалагша пионервожатанууд, хүүгэдэй саадууд болон интернат һургуулинуудай ахалагша пионервожатанууд оролсоно. Хүдөөгэй һургуулинуудта 10 жэлһээ бага бэшэ болзорто ажаллаад, пенсидэ гараһан багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, һургуулиин директорнууд болон орлогшонор, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта хүдэлһэн бусадшье мэргэжэлтэд түлөөһэгүй байраар хангагдахаһаа гадна, түлеэ залһанай, электрын гэрэлэй түлөө мүнгэ түлэхэ ёһогүй.

Хүдөөгэй мэргэжэлтэд хүдөө ажахын налогһоо сүлөөлэгдэхэ ёһотой. Хэрбээ хүдөөгэй мэргэжэлтэн бүлынгөө эзэн байха зуураа, адууһа мал барилгын нормые союзна республикануудай хууляар хараалагдаһанһаа дээшэлүүлээгүй һаа, бууса шадарайнгаа газарые хараалагдаһан хэмжүүрһээнь дээшэлүүлээгүй һаа, налогһоо сүлөөлэгдэхэ зэргэтэй.

Гэхэ зуура, мэргэжэлтэдэй хубидаа хэрэглэдэг газарай участогай нормо нилээд ехэ болгогдонхой. Хэрбээ хүдөө нютагуудта ажаһуудаг бүлэ бүхэндэ 0,15 га газар үгэдэг һаа, РСФСР-эй газар дээрэхи совхозуудта саг үргэлжэ ажаһуудаг хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшад бүлэ соогоо 0,30 га хүрэтэр газар эдлэхэ эрхэтэй.

Хүдөө нютагуудта ажалладаг багшанар болон врачнуудай, мүн бусадшье мэргэжэлтэдэй бүлэнэртэ 0,25 га газар үгтэдэг.

С. ХАЛТУЕВ,
республикын совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй экономист.

Ташкентдэ метро баригдажа байна. «Чиланзар», Сабир Рахимовай нэрэмжэтэ ерээдүйн станцинуудай дундахи тоннелиин участогуудай нэгэндэ.

АПН-эй фото.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

КУЗБАССАЙ ЕХЭ РУДА

НОВОКУЗНЕЦК. Кузнецкын металлургическа комбинадай горнорудна предприятинуудай хүдэлжэ эхилһээр түмэрэй 250 миллион тонно руда абтаһан байна.

Нэгэдэхи доменно пеэшэнэй 1932 ондо ашаглалгада ороххоор, Сибирьһээ руда ашаалан түрүүшын эшелонууд комбинадта хүрэжэ ерэһэн юм. Тиигэбэшье рудагай ехэнхи хубинь Ураалһаа асарагдадаг һэм. Предприятиин ехэ болохо, хүгжэхэ бүринь рудагайшье хэрэглэмжэ ургалсаа. Хэдэ мянган километрэй зайһаа тэрэниие шэрэхэ гээшэ үрэ багатай һааб даа. Тиимэһээ Кузнецк шадарай хэбтэшэ дээрэ богони болзор соо элбэг хүрэхэ рудатай болохо зорилго сибирягууд урдаа табиһан юм.

Темир-Тау, Шалымский, Шерегешский, Таштагольский гэжэ уурхайнууд удаа дараалан ашаглалгада ороо. Тиин Кузнецкын металлурги нютагайнгаа баялигые дүүрэн хэрэглэжэ эхилбэ. Сибириин шэрам орон дотороо эгээл хямда сэнтэйнь юм. Руда үйлэдбэрилхэ талаар сибирягуудай нэбтэрүүлһэн оньһон түхеэрэлгэнүүд ба онол арганууды Кривой Рогой, Ураалай болон Казахстанай горнягууд шэнжэлэн нэбтэрүүлнэ.

АЗЕРБАЙДЖАН:

ШЕКИИН ТОРГОН

БАКУ. Шекинскэ Ленинэй нэрэмжэтэ торгон бүдэй комбинадай хүдэлмэрилэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо социалис уялга дотор хараалагдаһанһаа 150 мянган метрээр ехэ торгон бүд худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үгэһэн байна.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, продукци үйлэдбэрилгэ эндэ 14 процентээр дээшэлээ. Энэнь үйлэдбэриин оньһожоруулга нэбтэрүүлһэнэй ашаг үрэ мүн. Жэлэй эхинһээ хойшо комбинадта 1... шэнэ станок тодхогдоо, бүр даха үндэр бүтээсэтэй ... лини түхеэрэгдээ. хро-

Оронойнгоо 100...өө хү- продукцияа эльгээй статья. дай конвейерһүү ... ай үгэ» — гадуур хэдэн з... публици- крепдешин, ял... элдэб янзын хуудаһанда. бүхэндэ «урдан... дэй сесси- ... һай но...

ЛИТВА:

АВТОМАТ ТҮХЕЭРЭЛГЭ

ВИЛЬНЮС. Литвагай ССР-эй мебелиин ба модо болбосоруулалгын промышленностиин министерствын проектно-конструкторска бюродо бүтээгдэһэн мебель ялайлгадаг автомат лини мебель хэдэг предприятинуудай «Вильнюс» гэжэ нэгэдэлдэ ашаглалгада үгтөө.

Энэ шэнэ аргаар мебель үнгэлдэг хүдэлмэри оньһожоруулагдаа. Түрүүн энэ хүдэлмэри гараар хэгдэдэг байһан. Мүнөө оройдоол гурбан хүн хүдэлнэ, ажалай бүтээсэ 4 дахин дээшэлээ.

Иимэ лини хэрэглэһэнэй ашаар, жэл бүри 40 мянган түхэриг алмагдаха.

КИРГИЗИ:

ХОНИШОДОЙ БАЙХА КОТЕДЖНҮҮД

ОШ. «Южводстрой» трестын түмэр-бетон зүйлнүүдэй комбинат Киргизэй малшадай захилаар керамзит гэжэ материалаар гэрнүүдые барижа захалба.

Хонишодой байха гэрнүүдэй проект «Киргизгипросельстройн» институтда зохёогдоо. Эдэ гэрнүүд (котеджнүүд) хоёр айлай байратай, ехэ верандатай, кухнитай, мүн ваннануудтай. Эдэ гэрнүүдые гаргаша багатайгаар ямаршье газарта, автомашинын гарахагүй лэ үндэр хадада түргэхэн хабсаргажа болохо юм.

Алайска голдохи үндэр хадата Чаткалиин малшад эгээл түрүүлэн керамзит котеджнүүдые толложо эхилбэ.

ТУРКМЕНИ:

МАРЫН КОЛЛЕКТОРНҮҮД

АШХАБАД. Ажахынууд хоорондын хоёр ехэ коллектор Марыйска областьдо ашаглалгада тушаагдаба. Тэрэнэй ашаар 180 километр утатай Кара-Бекиль гол Теджэнэй баруун бэеын арбаад мянган гектар плантаци уһалуулха байна.

Энэ түхеэрэлгэһээ гадна, 500 километрэй зайда газар доогуур коллекторнэ һалаа татаданхай.

(ТАСС-ай корр.).

СЕССИ БОЛОБО

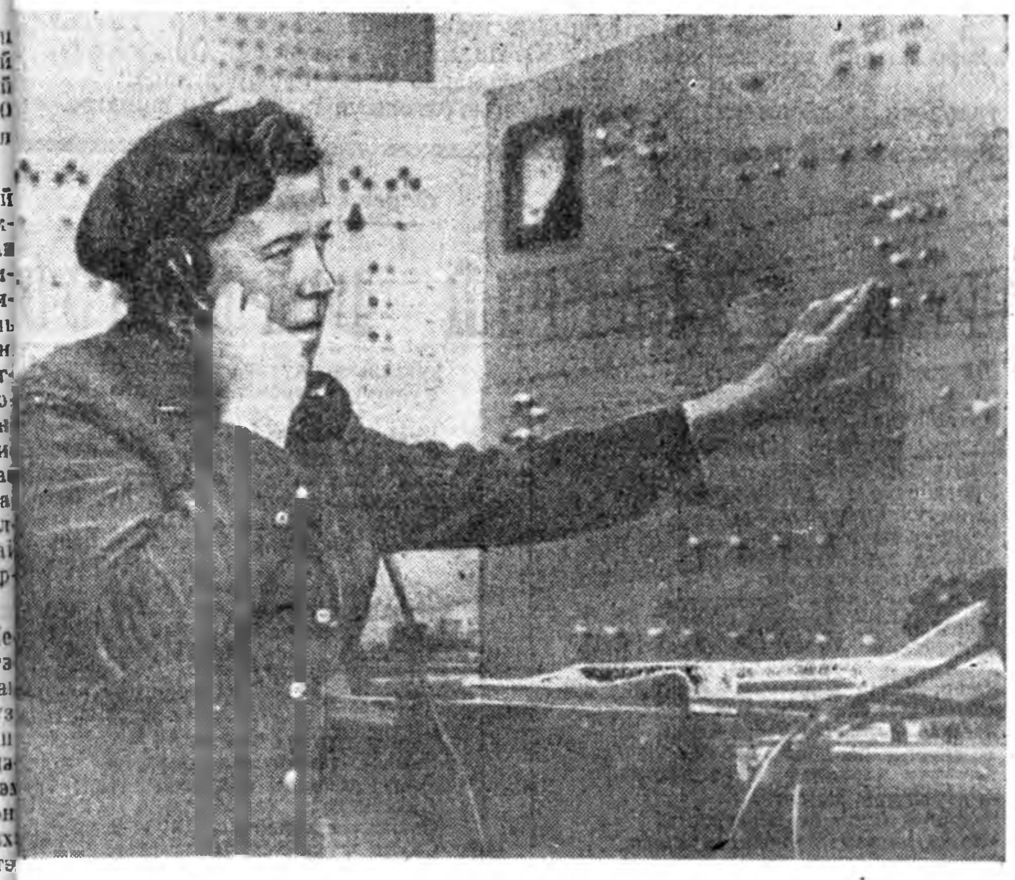
...акаменск хотодо ажалшадай ...утадуудай арбан дүрбэдэхи ...алай аймагай Советэй тү...шын сесси һаяхан болобо. ...си дээрэ нэн түрүүлэн эм...хэлэй асуудалнууд зүбшэн ...сэгдэһэн байна.

...Сесси дээрэ аймагай Сове... гүйсэдхэхэ комитет бай...лагдаа. Захааминай айма... Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр депутат нүхэр **Шурыгин К. М.** һунгагдаба. Аймсоведэй гүйсэдкомой таһагуудые даагшанар баталагдаһан байна. Мүн тиихэдэ аймагай Советэй саг үргэлжын комиссинууд эмхидхэгдэжэ, тэдэнэй түрүүлэгшэнэр, гэшүүд баталагдаба.

«Тэжээл бэлэдхэлгэ ба ургаса хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» гэһэн асуудал сессиин үзэмжэдэ табигдаһан байна. Энэ асуудалаар аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник депутат Ц. Д. Гырылов элидхэл хэбэ. Тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ аймагай Советэй депутадууд, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа сесси дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаһан байна. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи жэлэй тэжээл бэлэдхэлгэ, ургаса хуряалгада эртээнһээ һайнаар бэлдэжэ, эдэ шухала хүдэлмэринүүдые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэхэ хэмжээнүүд сессиин баталан абаһан тогтоол соо хараалагданхай.

Манай корр.

Манай фотокорреспондент С. Балдуевай зураг дээрэ Зүүн-Сибириин түмэр замай ...Загарай станциин дежурна Е. А. Борисовае харанат. 16 жэлэй туршада эндэ хүдэл...кэ, дүй дүршэлтэй болонхой.

ГАЗЕТЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Һаяхан Тээгдэ һууринда хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй зүблөөн үнгэргэгдэжэ, Хүрбын совхозой, Тээгдын предприяти болон эмхи зургаануудай профсоюзай комитедэй түлөөлэгшэд ханын газетэнүүдэй редакторнууд, редколлегиин гэшүүд, партийна эхин организациин секретарьнар хабаадаба. Энэ зүблөөнэй урда тээ аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд леспромхозой бүхы лесопунктнууд, Хүрбын совхозой бүхы отделенинүүд ба Тээгдын эмхи зургаануудта ошожо, ханын хэблэлэй хүдэлмэритэй танилсаһан байгаа.

Аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын редакциин бэшэгүүдэй таһагые даагша В. М. Сивков «Хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй зорилгонууд» гэһэн асуудалаар зүблөөн дээрэ элидхэл хээ.

Хүрбын совхозой, Хүрбын леспромхозой, мүн эндэхи эмхи зургаануудта гаргагдадаг ханын газетэнүүдэй, «Сахилгаан» хуудаһануудай мүнөөнэй байдал ба тэдэнэй удха шанарые һайжаруулха, үүргыень дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд газетын хүдэлмэридэ ямараар туһална гэхэ мэтэ асуудалнууд тушаа В. Сивков зүблөөндэ хабаадагшадта тодорхойгоор хөөрэһэн байна.

Зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Хүрбын леспромхозой парткомой секретарь А. Ф. Окулов, Хүрбын совхозой ханын газетын редактор Г. А. Цыренов, Тээгдын дунда һургуулиин парторганизациин секретарь Г. П. Дембелов болон бусад хабаадалсаа.

Иимэ зүблөөнүүд аймагай бусад нютагуудта һаядаа үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Ж. БАДМАЕВ.
Хориин аймаг.

Очерк. КОММУНИСТ

...Сэсэрлиг соо орой дээрээ ...нгэн сагаан тумбатай хү...н үнгэтэй хүшөө байна. ...урал толгойтой ород эхэ... сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр ...шөөгэй хажууда ошобо. ...н абгай нулимсаа арай...н барижа, зөөлэн сагаан ...раарза хүшөөе эльбэбэ. ...Долгитоһон үһэтэй, мя...лиг шарайтай залуухан ...од хүнэй дүрые тобойл...н һиилэжэ, доронь «С. М. ...емой, 1896— 1932» гэжэ ...тан үзэгүүдээр бэшэгдэн... Хася Матвеевна эдэ бү...ные нулимсатай нюдөөрөө ...аан шэртэбэ. Тэрэнэй ша...далые хубаалсан, хүн зон ...аарнь хүреэлэн зогсоно. ...атарлиг хэрэгээрээ үль...р жэшээ болоно, совет ...нгол арад түмэнэй сэдь...л зүрхэндэ мүнхэрэн үлэ... хубитай хайрата нүхэр...йгөө Хася Матвеевна ...дьхэл зүрхөөрөө хөөрэл...жэ байна.

* * *

...Хэрбээ хүшөө хүнэй хэ...эр хэлэдэг һаа, 1932 ...до Архангай аймагай Та...ата Сомоной нютагта бо...һон эрэлхэг баатарлиг ...ар тухай иигэжэ хэлэхэ ...н.

...Юрьншье һаа зохидхо...ор баригдаһан эмнэлгын ...э байшан соо сагаан сто...й саана үбшэнтэнэй кар...үзэжэ, тэмдэглэл бэшэ... һууһан хүн С. М. Немой ...шэ.

...Таряатын хүреэнние ...нтрреволюционернүүд ...лжэ, олон хүниие алаа, зөөриинь галдан шатаа... байна гэһэн зэбүүн ...дээсэл аймагай түбөөр ...илгаан түргэнөөр тара... Тэрэ аймшагтай мэдээн ...М. Немойдошье дуулда... Шархатаһан хүнэй дуун ...хэндэнь дуулдажа, хай...тай дүрэнь нюдэндэнь ...эгдэхэ шэнги болобо. Не...й һуга харайн бодожо, ...аан халаадаа тайлажа. ...рин булгайр дэгэлээ үм...бэ. Эм дом, хэрэгсэлтэй ...мхэеэ абажа, фонендо...коо барин, газаашаа гара...

...Аймагай түбэй ажал...д. алба хаагшад, эдэбхи...һээ бүридэһэн отряд ...н т р революционернүүдэй ...элөө усадхахаяа баруун ...ито зүг шэглэн мордобо. ...э хойшоо Тамир ошожо. ...дэом сайдай отрядтай ...лэн хүсөө нэгэдхээд, ...рзата тээшэ зорибо. Түр... ошожо, эсэргүү дайса...е дараха хэрэгтэй гэһэн ...лхэг зориг хүн бүхэнэй ...дьхэл соо бадаржа бай... «Би партиингаа дааба...р монгол аха дүүнэрээ ...ойхэ гэжэ ерээб... Ами ...рхал гэжэ ерэһэн хадаа ...иненьшье илгангүй эм...хэб. Эмшэн хүниие тэ...эр алаха ёһогүй. Тэдэ ...майе ялахашьегүй».— гэжэ ...мой бодожо ябаа һэн.

...Хойно хойноһоон буу... дуун наярба. Хоёр та... тулалдаан эхилбэ. Не... тулалдаанда шууд ...охой. хүлһөөшье аршаха ...огүй шархатагшадые ...элэн, нэгэ добын хажуу... тэдэниие асаран аргал... Эмшэн хүниие алахагүй ...эн сэдьхэл эсэргүүсэг...тэ байгаагүй. Тэдэ Не...ын шархатагшадта дүтэл...эрнь лэ буудана. Гэбэ...е Немой тэдэнэй урда... буугай ама харуулаа... һэн. Газарай хонхорхой шадамараар ашаглан мүлхижэ, шархатагшадта ошожо туһаламжа үзүүлнэ. Буугай һомон эндэ тэндэнь буужа, шорой сасана. Толгойгоо үндылгэхэ аргагүй. Немой мүлхи мүлхиһөөр, хүндөөр шархатаһан хоёр хүндэ ошобо. Нэгыень үргэлөөд, нүгөөдыень хажуудаа тэбэреэд, шархатагшадые суглуулан эмшэлжэ байгаа добо тээшэ мүлхибэ.

— Ашата эмшэн амиа хайрла. Бидэшье үнгэрбэбди. бидэниие орхи — гэжэ тэдэ хоёр хэлэбэ.

— Би таанарые үхүүлхэ гүйб, — гээд Немой саашаа мүлхибэ. Тэрэнэй хүлһэн шархатагшадай шуһантай холисолдон, газарта дуһана.

— Бодо! Зогсо! Наада хоёроо хая! — гэһэн зэбүүн абяан гэнтэ дуулдажа, Немойн халуун зүрхэндэ буу тулгагдаба.

— Би эмшэн хүнби. Бу буудагты. Шархатаһан зон олон байна. Намайе табигты. —гээд Немой саашаа мүлхибэ. Эсэргүүсэгшэд тойроод буу тулган, шиидам далайгаад ябуулбагүй.

— Би эмшэн хүнби. Эмшэн. Һүүлдэ буудаарайгты. Мүнөө болохогүй. Шархатаһан зон олон байна.

—Хэндэшье хэрэгтэй хоморой хүн ха юм, бу буудагты,—гэжэ шархатагшад хэлэбэ.

—Хуһан шиидам Немойн тархи дээрэ хүндөөр бууба.

Ханха зайдан хүйтэн байшан соо шархатагшад, хүлеэтэй зон эндэ тэндэ хэбтэнэд. Унтахань унтана, ёолохонь ёолоно, шархынгаа халуунда зариманиинь дэмырнэд. Немой хажуулдин хэбтэжэ байтараа мэдээ орожо, үндыбэ. Шиидамдуулһан толгойнь тэсэшэгүйгөөр үбдэнэ, бүхы бэень хүндүүлхэй, уралынь омголтонхой, аман соонь шуһанай амтан.»... Москвадам мүнөө үедэ ямар һайхан байна хаб. Сэсэрлиг талмай ногоороо, яблонинууд сэсэглээ ёһотой...

Монголдо ажаллаха сагайнгаа дүүрэхэдэ Москвагаа бусахаб.

Ехэ хотынгоо гудамжаар һамган, хүбүүн хоёроо дахуулаад алхалхаб» гэһэн бодолнуудта эзэлэгдэн байһанаа бодожо, шархатагшадай боолтыень заһажа, эм уулгана. Үүдэн хар-яр нээгдэжэ, архяар хангалтаһан «ногоон малгайта» алууршан Дамдинсүрэн һалаганаһаар орожо ерэбэ.

—Улаантаниие бултыень үгы хэхэб!—гээд тэрэ алууршан ташуур буу гаргаба.

—Ой! Та яажа байна гээшэбта? Эдэмнай монгол зон лэ, — гэжэ хэлээд, Немой буугай ама сээжээрээ халхалан зогсобо.

—Юун гэнэш? Тиигэбэл шамай...,—гээд Дамдинсүрэнэй буудахаяа забдахадань, шархатаһан зон Немой эмшэниие хүреэлэн зогсобод.

—Энэ Нямаа (Немойе тиигэжэ монголнууд нэрлэдэг һэн), эмшэн буу бяряагүй. Улаан сагаан гэжэ илгангүй шархатаһан зониие аргалжа ябаа. Буу буудагты! Орондонь бидэниие...,—гэлдэбэд.

—Аа, улаантанай түлгэд ород «шоноёо» үмөөржэ байнабты?! —гээд шабхаа дараба. Алууршанай хара һомон Немойн сээжэ нэбтэ сохибо.

...Немой үндын бодобо. Толгойнь эрьеэд, дахяад унашаба. Гэбэшье дахин үндыбэ.

—Ши тиимэ һүрхэй эмшэн юм һаа, манай шархатаһан жаншаниие эмшэлэ,—гэжэ «ногоон малгайта» Дамдинсүрэн бадашаба. Ами абарха зорилготой ерэһэн арюун хэрэгээ һанаанда оруулан, Немой зүбшөөбэ.

—Ши баһа нэгэ иимэ юумэ хэхэ ёһотойш. Тиигэбэлшини гэмыеш сагааруулхабди. «Ородой хубисхал дарагдаа. Улаан сэрэг усадхагдаа» гэжэ манай сэрэгшэдтэ хэлэжэ үгэхэ ёһотойш. Хэлээгүй һаа, энээндэ хүртэхэш,—гэжэ ташуур буугаа харуулба.

—Би хэлэхээр бэлэнби.

Үүдэндэнь шара тут үлгэһэн сагаан гэрэй үбэртэ суглараһан зоной хажууда Немойе абаашабад. Хүзүүндээ хадаг юумэ бооһон буу зэбсэгтэй зон байбад.

—Би үгэ хэлэһүү. Октябриин хубисхал дарагдажа, ород орондо хаанта засаг тогтоо гэжэ шал худал юумэ хэлэ гэжэ танай жаншан буу тулган намай баалаа. Би худал юумэ хэлэхэгүйб. Таанар тон муухайгаар мэхэлүүлжэ ябаһанаа мэдэгты! Гэр гэртээ тарагты! Арадай хубисхалай олгоһон эрхэ сүлөөгөө таанар бү алдагты. Совет-монгол сэрэгшэд һаядаа эдэ контреволюционернүүдые усадхаха...

Уур сухалаа багтааж ядаһан «ногоон малгайтан» Немой эмшэниие барижа хүлибэд.

... Мэдээ ороходоо Немой харанхы шорон соо хэбтэжэ байба. Үүдэн нээгдэжэ, мүнөөхи Дамдинсүрэн орожо ерэбэ. Эмшэниие газаашань гаргажа, жанжанай урда абаашаад:

— Ши бидэндэ пулемедоор яажа буудахаб гэжэ заажа үгэ—гэбэд.

—Үгы. Би таанар шэнги урбажа шарбажа ябадаг хүн бэшэб.

—Юун гэнэш? Сохигты! Яһанайнь гаратар сохигты.

Алууршад сохижо эхилбэд. Арһа мяханайнгаа таһаржа, шуһанайнгаа урдажашье байгаа һаань, тэрэ ёолобогүй. «Би Ленинэй партиин гэшүүнби. Коммунист... Коммунист...» гэжэ тэрэ һүхирбэ. Энэ согтой үгыень буугай дуун таһалдуулба. Гэбэшье тэрэ согтой үгыень уула хада, ой хүбшэ залган абажа, «Коммунист... Коммунист» гэжэ сууряатуулба.

Хася Матвеевна хүшөөгэй дэргэдэ удаан һууба. «Хүбүүешни хүнэй зэргэдэ хүн болгооб... Шиниингээ арюун хэрэг үргэлжэлүүлхыень эмшэн болгооб...» гэжэ аалихан шэбэнэнэ. Баглаа сэсэг табиба.

Хайрата нүхэрыень мүнхэлэн хадагалһан тэрэ хүшөөһөө холодохын аргагүйгөөр һанагдан, тэрэ ород абгай энхэргэн зөөлэн гараараа хүшөөе аалихан эльбээд, өөрын эрхэгүй адхаран гараһан нулимсаа аршаба. Сэсэрлиг дотор ута сагаан байшангай хана дээрэ «Цэцэрлэг хотын С. М. Немойн нэрэмжэтэ больница» гэһэн алтан үзэгүүд харагдана. Совет-монгол арад түмэнэй удаан жэлэй найрамдалай тэмдэг мүн.

Д. ГУРРАГЧАА.
Монголой журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Социалис оронуудаар

БОЛГАРИИН ЭЛЕКТРОНИКЫН АМЖАЛТАНУУД

СОФИ. Электронико-Болгариин промышленностиин эгээн залуу һалбаринуудай нэгэн юм. Гэбэшье тэрэнэй гаргаһан продукци орон доторой ба уласхоорондын дэлгүүртэ суурханхай. «ИЗОТ» гэжэ гүрэнэй ажахын нэгэдэл ороной электроникын эгээн ехэ предприяти болоно. Тэрэнэй предприятинуудта тоолон тодорхойлолгын универсальна машинануудые бүтээн гаргадаг. «ИЗОТ» гэжэ нэгэдэлэй эрдэм-шэнжэлэлгын ажал ябуулгын ба тэрэниие саашадань хүгжэлтын түбэй коллектив ороной тоолон тодорхойлдог техникын проект зохёодог юм.

Эрдэм - шэнжэлэлгын 6 институт болон техническэ хүгжэлтын 10 бааза эндэ бии. Болгари электронно техникэ бүтээн гаргаха хүдэлмэрээ социалис оронуудтай нягта холбоотойгоор ябуулна. СЭВ-эй оршондо тэрэ гурбадахи үеын ЭВМ байгуулгада хабаадалсана. Энэ программын еһоор, совет мэргэжэлтэдтэй хамта тэдэ тоо бодолгын универсальна «ЭС-1020» түхэлэй ЭВМ байгуулаа. Тус машина эрдэм, техникын тоо бодолые тодорхойлон гаргаха аргатай.

Арадай ажахын элдэб һалбаринуудай эрилтэ хангахын тула үргэнөөр хэрэглэгдэдэг тоолон тодорхойлолгын «ИЗОТ-310» түхэлэй тон бишыхан машина Болгариин мэргэжэлтэд зохёоһон байна. Тэрэнэй аша туһаар үйлэдбэриин зарим ажал автомат аргаар бүтээгдэнэ. Энэ машина медицинэдэ, гэрээрэлэй эмхи зургаануудта хэрэглэжэ болоно.

Болгарида бүтээн гаргагдаһан «ЭЛКА-40», «ЭЛКА-45» түхэлэй электронно калькуляторнууд уласхоорондын дэлгүүр дээрэ суурхана. Хэмжээгээрээ багахан аад, аша үрэтэй, найдамтай байһаараа «ЭЛКА-45» түхэлэй машина онсо шалгардаг юм. Тоолон тодорхойлолгын техникын бүтээлнүүд соо «Аналог-3» машина олоной анхарал татана. Иимэ түхэлэй машинануудта табигдаһан ехэ эрилтэнүүдтэ тэрэ дүүрэн харюусана. Эрдэм-шэнжэлэлгэ хэхын тула гаргагдаһан «ЭЛКА-99» түхэлэй калькулятор Болгариин мэргэжэлтэдэй һүүлшын бүтээлнүүдэй нэгэн болоно. Тэрэ уласхоорондын олон выставкэнүүдтэ табигдан харуулагдажа, мэргэжэлтэдэй анхарал татаһан байгаа.

«ЭЛИТЕКСЫН» ҮРГЭН ХОЛБООН

ПРАГА. Чехословакиин бүд нэхэлгын машина бүтээдэг «Элитекс» нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд Советскэ Союзай адли һалбариин предприятинууд болон эрдэм--шэнжэлэлгын институдуудтай эрдэм, техникын талаар аша үрэтэй харилсаагаа амжалтатайгаар хүгжөөнэ. 1963 ондо утаһа ээрэлгын ээрсэггүй станок зохёон бүтээлгэ совет, чехословак инженер, конструкторнуудай түрүүшын ехэ түйлалта болоно. Энэ станок хоёр ороной бүд нэхэлгын промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

Мүнөө аха дүү хоёр ороной бүд нэхэдэг машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд хамтынгаа хүсөөр бүд нэхэлгын онгосогүй шэнэ түхэлэй станок зохёогоо. СССР-эй, ЧССР-эй предприятинуудай өбтэй эетэйгээр хамтаараа ажаллаһанай үндэһөөр тэрээндэ хэрэгтэй узел болон детальнуудые бүтээн гаргаха юм.

Дулаа һайса бариха бүд нэхэхэ автомат лини байгуулгада хоёр ороной мэргэжэлтэдэй амжалтатай хүдэлмэри дурдан харуулха шухала.

ШАНАРЫНЬ ЭРХИМ ҺАЙН

БУДАПЕШТ. Белояннисай нэрэмжэтэ заводой бүтээн гаргадаг телефоной станци абахын тула хилын саанаһаа ехэ захил ородог юм. Тиимэ станцинууд Чехословакида, Польшодо, Грецидэ, Ливанда, Канадада түхеэрэгдэн табигданхай.

Энэ жэлдэ Венгриин предприятинууд 6 миллион түхэригэй радиотелефонуудые, олон каналтай бэшэдэг түхеэрэлгэ Советскэ Союзда худалдаха байна. Тиимэһээ дурсагдаһан продукци үргэнөөр үйлэдбэрилхэ, хүгжөөхэ аргатай болоо. Энээнэй тула Шальготарьян хотодо шэнэ завод баригдаа.

1970—онһоо 1975 он болотор Венгриин предприятинуудай бүтээн гаргадаг хэлхеэ холбооной түхеэрэлгэнүүдые хариин гүрэнүүдтэ худалдалга хоёрһоо үлүү дахин үргэдэхэ байна.

ПОЛЬШЫН МЕТАЛЛУРГИИН ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

ВАРШАВА. Польшо булад хайлуулгаар дэлхэй дээрэ арбаад ехэ гүрэнүүдэй тоодо оролсоно. Мүнөө дайнай урда үеынхидэ орходоо, булад хайлуулга арба дахин дээшэлээ. Гансал байгша ондо республикын арадай ажахы 14 миллион тонно, харин 1975 ондо 15 миллионһоо үлүү тонно булад абаха юм. Тэрэл жэлдэ металлургнууд 10,5 миллион тонно хабтайлгаһан элдэб зүйлнүүдые орондо үгэхэ байна.

Польшын металлургическа промышленностиин асари ехэ ургалта ба хүгжэлтын шэнэ шата энэ табан жэл нээнэ. 1990 он болотор промышленностиин тус һалбариие үргэдхэхэ, һэльбэн шэнэлхэ гэһэн программын нэгэ зүйлынь юун бэ гэхэдэ, 1976 ондо «Катовице» гэжэ металлургическа комбинадай барилга дүүрээд, ашаглалгада үгтэхэ юм. Мүнөөнэй совет түхеэрэлгээр хангагдаһан металлургиин энэ гигант 4 миллион тонно шэрэм, эды шэнээн булад хайлуулха.

РУМЫНИИН АВТОМОБИЛЬ БҮТЭЭЛГЫН ХҮГЖЭЛТЭ

БУХАРЕСТ. Питештын хүнгэн автомобильнуудые бүтээдэг заводой конвейерһээ «Дакия-1300» түхэлэй 100 мянгадахи автомобиль гаргагдаа. Табан жэлэй саада тээ баригдаһан Питештын завод найдамтайгаар хүсэндөө орожо байна. Мүнөө тэрэ үдэртөө 180 машина бүтээн гаргана.

Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ Румыниин автомобильна промышленность ехээр хүгжөө. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар тэрэнэй үндэһэ һуури табигдаа һэн.

Румыни хүнгэн машинануудһаа гадна, вездеходуудые, ашаанай машинануудые бүтээнэ.

1975 он болотор Румынида жэл бүри хамта 38 мянга шахуу хүнгэн, 55 мянга шахуу ашаанай автомобиль бүтээн гаргагдаха түсэбтэй юм.

ГДР. Карл Либкнехтын нэрэмжэтэ трансформаторна завод — Берлинэй томо предприяти. Үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд республикын промышленность болон барилганнуудта хэрэгтэй трансформаторнуудые бүтээн гаргадаг. Заводой гаргаһан продукци мүн хилын саана эльгээгдэдэг юм.

Предприятиин коллектив Советскэ Союзай заводуудтай, илангаяа Запорожидохи трансформатор бүтээдэг предприятитай нягта холбоотойгоор ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цехүүдэй нэгэндэ. Слесарь-хабсаргагшад (Зүүн гарһаа) — Х. Темпер, Т. Вейндер, Е. Франк гэгшэд бэлэн болоһон продукци хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО. ХИЛЫН СААНАҺАА

ПАРИЖ

Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэһэн тухайдаа Ж. Помпиду хэлэнэ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалга хэхэеэ Францида ерэлгын дүнгүүдээр сэдьхэлээ хананги байһан тухайдаа Францийн Республикын Президент Ж. Помпиду мэдүүлээ.

Орли гэжэ аэропорт дээрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Ж. Помпиду иигэжэ хэлэбэ:

— Манай хөөрэлдэһэн хани халуун. оршон байдалаар бидэ сэдьхэлээ хананхайбди. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной ниитэ Европын зүблөөн тухай, хоёр ороной харилсаан тухай аша үрэ ехэтэй хөөрэлдөөн болоо гэжэ хэлэхэ ёһотойб. Энэ хоёр асуудалаар эгээн ехэ, һайн дүнгүүд түйлагдаа. Би энээндэ ехэтэ баярланаб. Тиин КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьтай хахасахадаа, «Дахин уулзатараа» гэжэ тэрээндэ хэлэнэб.

ЛОНДОН

Шэнэ гэмтэ ябуулга

ТАСС

Хойто Ирландиин социал-демократическа лейборис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Патрик Вильсониие зэрлиг муухайгаар алалга Ольстертохи хархис хүсэнүүдэй шэнэ гэмтэ ябуулга болоно.

Патрик Вильсон хүдэлмэришэн ангиин аша туһа хамгаалдаг, католигуудта политическэ, социальна эрхэ олгохын түлөө тэмсэдэг социал-демократическа лейборис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн байгаа гээд Ирландиин Коммунис партиин Генеральна секретариин орлогшо Джеймс Стюарт мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерээд бусалгын дүнгүүдые американ политическэ ажал ябуулагшад үргэнөөр шэнжэлхэдээ, энэнь совет-американ харилсаа саашадань һайжаруулгада, уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ түйлаһ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглэнэ.

«Хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэг нилээд бэхижүүлээ, энээнэйнь түлөө Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ, Президент Р. Никсондэ баяр хүргэхэ ёһотойбди». — гэжэ сенатор-республиканец Ч. Перси (Иллинойс штадһаа), сенат дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлээ. Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга амжалтатай һайнаар үнгэрһэн байна гээд Перси тэмдэглэбэ. Совет-американ харилсаа хүгжөөлгэдэ шэнэ шухала алхам хэгдээ.

Хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга саашадаа үргэлжэлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри шухала удха шанартай байна гэжэ Перси хэлэбэ.

Л. И. Брежневэй, Р. Никсонэй хэһэн мэдүүлгэнүүд гүнзэгы удхатай. нэгэ нэгэнэйгээ, үгэ ойлгоһон байна гээд тэрэ мэдүүлээ. Эгээл хүсэтэй хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй иигэжэ бэе бэеэ хүндэлдэг ушарынь уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлхэ байна.

НЬЮ-ЙОРК

Хамтын коммюникегэй текст тараагдаа

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ошоод байха үедэ гар табигдаһан совет-американ хамтын коммюникегэй текст СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи тараагаа.

БУДАПЕШТ

ВСРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй пленум ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадарай түрүүлэлгэ доро эндэ болобо.

ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь А. Пуллай хэһэн гадаадын политическэ гол шухала асуудалнууд тухай тоосоо, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь Р. Ньершэй хэһэн 1973 ондо арадай ажахын түсэб бэелүүлхэ тухай тоосоо, СЭВ-эй XXVII сессиин дүнгүүд ба Венгриин делегациин ажал ябуулга тухай тоосоо пленум шагнажа, һайшааба. Партиин, гүрэн түрын зүгһөө экономико хүтэлбэрилгые һайжаруулха тухай ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой дурадхалые пленум шагнаад, һайшаан абаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерээд бусалга уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ ехэ удха шанартай. Хөөрэлдөөнэй үедэ гар табиһан хэлсээнүүд «хүйтэн дайнай» хойшолонгуудые усадхаха, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор, зэргэ оршолгодо нүлөөлхэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ байна гээд манай парти тоолоно.

Л. И. Брежневэй ФРГ-дэ, Францида ерэжэ, хүтэлбэрилэгшэдтэйнь хэһэн хөөрэлдөөнүүд дэлхэйн оронуудай хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ ехэ удха шанартай хэрэг болоно гээд ВСРП-гэй ЦК сэгнэнэ.

Социалис оронууд, нэн түрүүн Советскэ Союз шууд сэхээр тэмсэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын тула таатай һайн эрхэ байдал байгуулна.

ВЕНЭ

ЗҮРХЭ СЭДЬХЭЛҺЭЭ ҺАЙШААНАБДИ

ТАСС

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Венэдэ ерэхээ байһан ушараар Австриин олониитэ ехэтэ һонирхоно. Австриин, Советскэ Союзай хоорондо арсалдаата гү, али шиидхэгдээгүй асуудалнууд үгы гэжэ ороной политическэ, худалдаа наймаанай ажал ябуулагшад нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэнэ. Европодо түгшүүрилэй һуларжа, ондо ондоо социально-ниитын байгуулалтатай оронуудай хоорондын харилсаа холбооной арга боломжонуудай үргэдэжэ байһан үедэ Совет правительствын толгойлогшо Австрида ерэхэнь гээд сэдьхэлээ хананги мэдүүлнэд.

Манай Эхэ оронии нацизмһаа Советскэ Союз лэ сүлөөлөө һэн гэжэ бидэ, австриинхид, хэзээдэшье мартахагүйбди. Советскэ Союзай аша туһаар бэеэ даһан Австриин Республика байгуулагдаһан юм. СССР — манай Эхэ ороной һайн, бата найдамтай ханинь мүн. Совет правительствын толгойлогшын албанай хэрэгээр ерэхээ байһан ушарые зүрхэ сэдьхэлһээ һайшаанабди.

ХАНОЙ

Правительственна Советэй заседани

ТАСС

ДРВ-гэй правительственна Советэй заседани эндэ болож, 1973 оной зургаа һарын гүрэнэй түсэбэй бюджедэй дүүргэлтын ябаса тухай асуудал хаража үзэбэ.

Дайнай хойшолонгуудые усадхан зайсуулха, экономикоёо һэргээхэ хэрэгтэ ДРВ-гэй ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хабаадуулна гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. 1973 оной гүрэнэй түсэб, бюджет амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэг хангаха тодорхой хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

САНТЬЯГО

Чилиин президентдэ шан барюулагдаба

ТАСС

Чилиин Республикын президент, гүрэнэй ба ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагша Сальвадор Альенде Госсенсдэ «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулалгын баяр ёһолол президентын «Ла-Монеда» гэжэ ордон соо болобо.

«Нүхэр Альендедэ Уласхоорондын Ленинскэ шан олголго эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй ехэ габьяатай, арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсохо, харилсаа холбоо байгуулха хэрэгтэ тэрэнэй элитэ ехэ туһа нэмэри хэһыень мэдэрэлгэ мүн», — гэжэ Уласхоорондын Ленинскэ шан олгодог комитедэй гэшүүн Н. Н. Блохин шан барюулхадаа мэдүүлээ.

Энэ үндэр хайра шагнал Чилиин арадта хабаатай. Юундэб гэхэдэ, эб найрамдалай түлөө тэдэ хододоо шэн габьяатайгаар тэмсэдэг юм гэжэ Сальвадор Альенде харюугай үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

СТОКГОЛЬМ

Түгшүүрил һуларуулгын шухала шата

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар июлиин 3-да Хельсинкидэ нээгдэхэ ниитэ Европын зүблөөн түгшүүрил һуларуулха хэрэгтэ шухала шата болохо байна гэжэ сэгнэнэбди, — гэжэ Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кристер Викман «Дагенс нюхтер» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. — Европодохи байдал һайжаруулгада, түгшүүрил һуларуулгада нүлөө үзүүлхын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэхые Швеци оролдоно гээд тэрэ хэлэбэ.

ТОЛИ

БУРЯАД ОРОН ТУХАЙ УЯНГАТА ТУУЖА

ШЭНЭ КИНО

ТАБИ МИНУТА соо харуулагдаhан энэ фильм Совет Буряад орон тухай хөөрэнэ. Ленинэй, Арадуудай Хани Барисаанай ордегнуудые яларуулhан Буряад ороной урдын түүхэтэй, мүнөө үеын байдалтай, промышленностьтай, хүдөө ажахытай, соёл культуратай танилсанабди.

Түбхын түрүүндэ хэдэн үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Кинооператор Эдуард Шейнгезихт хёрхо нюдөөр Буряад ороной байгаалиин гоё hайханиие оложо. Байгал далаймнай гайхамшаг зурагые, Сэлэнгын hэжүүрэй сэнхир талые, уняар мананда хүльбэрhэн хүбшэ тайгые, үүлэгүй сэлмэг тэнгэриие зураглажа шадаа гэжэ hанагдана.

Эдэ үзэгдэлнүүдые хаража hуухада, ородой агуу уран зохёолшо Антон Павлович Чеховэй бэшэhэнэй ёhoop. Байгалай үмэнэхи дайдада Кавказай, Доной талын, Полтавын шэнжэнүүдые олонобди. Үүлэ хаха зуран hубариhан Зүүн-Саяанай мундарганууд, ёохор наада гороолhон дүн сагаан хуhад, Сэлэнгэ мүрэнэй сэгээн долгин дээрэ тонгойhон Омолиин дабаан — Буряад ороной эдэ дабтагдашагүй гоё hайхан байгаалитай, уужам үргэн байhые бидэндэ дахин дахин hануулна.

Зүгөөр «Байгалай саанахи республика» гэжэ фильм Буряад ороной гансахан байгаали харуулаад дүүрэнэ бэшэ, мүн арад зоной ажабайдал, ажал хэрэг, амжалта туйлалтануудые зураглан, бидэнэй анхарал татана.

Агуу Октябриин хубисхалай ашаар эрхэ сүлөөтэй, зол жаргалтай болоhон буряад арадай ажабайдал, ажал хэрэгүүдые хаража, шагнажа, ойлгожо hуухада, сэдьхэл зүрхэн омогорхол баяраар халина.

...Улаан-Үдэ хото. Советүүдэй талмай. Дэлхэйн арадуудай hаналаа нэгэдэлтын hайндэр — Майн нэгэн. Ниислэл хотымнай ажалшадай hайндэрэй жагсаал. 1973 оной Майн нэгэнэй үдэр энэ репортаж буулгагдаа гэжэ диктор соносхоно.

Промышленностиин, хүдөө ажахын, соёл культурын хүгжэлтын талаар туйлагдаhан амжалта илалтанууд тухайгаа республикымнай ажалшад парти, правительстводаа элидхэнэ. Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлые амжалтатайгаар эхилhэн тухайгаа Буряад ороноймнай хүдэлмэришэд, таряашад мэдүүлнэ. Ойн баярай 1972 он хадаа республикымнай соёл культурада ехэ үйлэ ушартай байба: «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледые бүтээгшэд РСФСР-эй Гүрэнэй шанда хүртэбэ.

Майн нэгэнэй hайндэрэй жагсаалые кинооператорнууд харуулхадаа, Буряад ороной ажабайдалые зураглаха түлхюур олоо гэжэ hанагдана. Манай ЛВРЗ-гэй хоёр ветеран — Борис Захарович Поздеев Анисим Николаевич Оширов хоёрой энэ жагсаалда алхалалдахыень харанабди. Ьанаад үзыт. Бүхы совет арадуудай, тэрэнэй тоодо агууехэ ород арадай туhаламжаар Буряадаймнай республика өөhэдын хүдэлмэришэн ангитай, мэргэжэлтэдтэй болоо бшуу.

Буряад ороной мүнөө үеын байдал... Манай республикада бүтээгдэhэн самолёдууд хариин оронуудта ниидэнэ. «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудта бүтээгдэhэн продукци хариин олохон гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ.

Табин жэлэй саада тээ Буряад орондо оройдоол гурбан янзын продукци гаргагдадаг байгаа: арhан, избёосхо, спирт.

Буряад ороной соёл культура, искусство, литература табин жэлэй туршада айхабтар ехээр хүгжөө. «Байгал» ансамблиин хатар соо, уран зураашад А. Сахаровская, Д. Дугаров тэгшэдэй бүтээлнүүд соо, поэдүүдэй шүлэгүүд соо энээн тухай шагнанабди, харанабди. Богонёор хэлэхэдэ, Буряадай соёл культурын хүгжэлтын асари томо алхамууд харуулагдана.

Уран hайханай бүлгэм манайда ехээр хүгжөө. «Сэлэнгэ» тэжэ арадай ансамбль, шэмээшэгүүдэй хоор — эдэ бүгэдэ арад зоноймнай уран бэлигэй улам хурсадажа байhые эли тодоор харуулна.

Фильм үргэлжэлhөөр. Буряадай АССР-эй ниислэл хото Улаан-Үдэ соогуур аяншалга хэнэбди. Илалтын проспектээр гүйлгэнэбди. Агуу Октябриин нэрэмжэтэ район — Үдын урда бэеэр ябанабди. Шэнэ үндэр гэрнүүдэй нэмжээн, хубисхалай урда тээ дүлин балай байhан хасаг станци тухай hураг түүхын домог боложо дүүрэө.

Железнодорожно район. Баатарнуудай дурасхаалда табигдаhан хүшөөнүүд. 1906 ондо саазалуулагдаhан табан хүдэлмэришэдэй дурасхаалда табигдаhан хүшөө. Эдэл хүнүүд энэ зол жаргалта байдалаймнай түлөө ами наhаяа үгөө ха юм.

Кадрнууд таражал байна. СССР-эй арадай артистка, РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат Лариса Сахьяновагай хатар хаража баясанабди. СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоиной бас хоолойн аялга шагнажа хужарланабди, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат Бау Ямпиловай хүгжэмтэй танилсанабди, республиканска шангай лауреат, поэт Николай Дамдиновай хонгёо шүлэг соносонобди. Буряадай АССР-эй габьяата уран зурааша Дашинима Дугаровай зурагуудые hайхашаанабди.

«Байгалай саанахи республика» гэжэ документальна фильмые Свердловско киностудиин рижессер Лев Ефимов, кинооператор Эдуард Шейнгезихт тэгшэд бүтээжэ, манай Буряад орон тухай уянгата туужа бидэндэ харуулба ха юм.

Табихан минутын турша соо бүхы Буряад ороной ажабайдал харуулхань бэрхэтэй. Заримдаа удхаар гүйхэншэг болоошье hаа, 50 жэлэйнгээ ойн баярые угтажа байhан Буряад ороной шарай гол түлэб харуулагдаа гэжэ hанагдана.

Ю. І ГУМНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмhээ нэгэ кадр. СССР-эй арадай артистка Лариса Сахьянова перси арадай хатар хатаржа байна.

ОЙН БАЯРАЙ КОНКУРСЫН ЭРХИМ ДУУН

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, эрхим дуунай конкурс республика дотор соносхогдоhон юм. Ьаяхан энэ конкурсдо ороhон дуунуудые РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат Бау Ямпиловай хүтэлбэри доро жюри хаража үзэбэ.

Конкурсын эрилтэнүүдтэ таараhан зохёолнууд жюрин гэшүүдэй анхарал татаба. Тэдэ дуунууд соо манай түрэл хизаарай гоё hайхан байгаали, арад зоноймнай зол жаргалта ажабайдал, ажал хэрэгүүд, арадуудай хоорондохи хани барисаан магтан түүрээгдэнэ. Конкурсын гуримай ёhoop, авторнууд дуунуудаа эльгээхэдээ өөрынгөө нэрэ, обог табиха ёhогүй байгаа. Зүгөөр конкурсдо ороhон олон дуунуудай авторнууд өөhэдынгөө нэрэ табяад эльгээгээ. Тиимэhээ тэдэ зохёолнуудые жюри хаража үзөөгүй.

Жюрин гэшүүд нэгэн hаналтайгаар иигэжэ шиидхэбэ. Нэгэдэхи шагнал композитор А. Андреевтэ, поэт Д. Жалсараевта «Түрэл газар тухай» гэhэн дуунайнь түлөө үгэбэ. Гурбадахи шагнал композитор Ю. Ирдынеев, поэтесса Е. Ирдынеевада «Эхэ нютаг» дуунайнь түлөө барюулагдаба.

Хоёрдохи шангые олгохогүй гэжэ жюри шиидхээ.

Сергей МИХАЛКОВ

АРХИ УУДАГГҮЙ БОРБИЛОО

Шууяа, дүүеэ ехэтэй
Шубуудай нэгэ найр дээр
Дүхэриглэн hууhан айлшадай
Дүүрэн хундагаа үргэхэдэ,
Уhа хэhэн хундага
Урдаа табиhан Борбилооe
Тоншуул шубуун гэнтэ
Тодоруулаа hэн гэхэ.
Айлшад дураа гутажа,
Амаргүйгөөр гомдобо.
«Ялын духаряа» Борбилоодо
Яаралтайгаар аягалба.
«Уудаггүйб! Уудаггүйб! Уудаггүйб!»
— гээд,
Ушаргүйгөөр Борбилоо арсаба.
«Хани нүхэдөө дэмжэхэгүй
Хайшаа hонин шубуухайбши!
Үбшэншье hаа, энэ би
Үрүүмхэ хооhолоод hууналби», —
Гэжэ тарган Бэгсэргэ
Гэмэрээд бүри hалабагүй.
«Хүжэ ногоон хүбшынгөө түлөө,
Хүхэ сэнхир тэнгэриингээ түлөө
Барихагүй гэжэ яахаб!» — гэлдээд,
Баран Борбилооe баалажа мэдээ.
Айлшан хундага арай гэжэ уугаа.
«Бага! Бага! — гэжэ айлшад
хашхаралдаа, —
Барижархи бултыень, үлөөнгүйгөөр.
Хуу уужархи, бараг лэ даа!
Хундагыень дүүргэгты мэнэ гэhээр!»
Уудаггүй Борбилоо мэдээгээ
алдажа,
Удангүй тэндээ унаба алдалжа...
Тэрэ гэhээр олон жэл үнгэрөөл,
Тиибэшье мүнөө Борбилооe харahaap
Энеэлдэнэл бэшэ шубууд хүрэhөөр,
Элдэбээр хэлсэнэ абаhaap...
«Ууха гээшэнь!» «Барижархидаг
зандаа!»
«Уруугаа орожо hалаал даа!»
«Ьая ехээр уугаа гэжэ хэлсээ hэн».
«Ьамганhaa hалаа гэлсээ hэн!»
Урдаhаань Борбилоо өөрынхиеэл
хэлэнэ:
«Уудаггүйб! Уудаггүйб! Уудаггүйб!»
— гэнэ.
Зарим хүнүүд байдаг —
Замhaa нэгэтэ хадуураад,
Алдуу хэhэнээ ойлгожо,
Айхабтараар халаглаад,
Саашадаа хүнэйл зэргэ
Сахил журамтай ябадаг даа.
Харин тиигэн гэhээнь,
Хааннаб даа тэрээн тухай
Заа-зуу хөөрэлдөөнэй болоходо,
Заатагүй хуушанайнь алдууе
Заажа хэлээд hаладаггүй
Зарим муу зон байдаг даа.

Г. ЧИМИТОВ оршуулба.

АЙ, ХАЛАГ!

ШОГ РАССКАЗ

Хэн урдань энэ hайхан нютагые Хуурай-Сахир гэжэ нэрлэhэн байгаа юм ааб. Хура бороогой удаан ороогүй hаа шэргэшэдэг горхотой хадань тиигэжэ нэрлэhэн байжа болоо ёhотой.

Нээрээшье ехэ hонин hэн. Гурба-дүрбэн үдэр соо бороогой ороо hаа, энэ Хуурай-Сахир горхон эмээл морёор гаталжа гарашагүйгөөр, үндэр эрьеhээ халин билтаржа, хара-хүринөөр мушхаран долгилжо байха, харахада айдаhа хүрэмөөр бэлэй. Тиибэшье үхибүүд Сахирайнгаа үерлэхэдэ баяртай ябагша hэмди. Оройдоол гурба-дүрбэн үдэр наранай шаража эхилээ hаа үер татажа, горхоной гүнзэгышье hаа, тунгалаг болоод, ехэ гол Хамниhаа хамсыhаа томо хадарин, зэбгэнүүд уhанай оёор хушаад гэхээр орожо срэдэг байгаа юм.

Бороогой hуужа орохолоор Жамса абгын кузница соо сугларжа, үдэрөө дүүрэн хөөргыень даража, hэрээ татуурнуудые ажалайнгаа түлөөhэн болгон хүүлэдэг байгаабди.

Хура бороогой сэлмэжэ, түрүүшын нарата дулаан үдэрэй болохолоор ойдо гаража, үйhэ тэбэри тэбэреэр суглуулжа, горхонойнгоо эрьедэ холо холохоно обоолдог hэмди.

Май hарын hүүл багаар хоёр-гурбан үдэр соо бороо орожо, бидэниие, мүн наhатайшье хүнүүдые хүхеэбэ. Бидэнэр загаhан ерэхэнь гэжэ, харин ехэшүүл ургаса hайнаар ургахань гэжэ хүхилдэбэ ха юм.

Горхоной татахалаар hүниин гэрдэлгэ хэхэ гэжэ түхеэрбэбди. Сасуушье hаа, ягаадшьеб үгээ дуулгажа hурашаhан Дамдинжабай захиралтаар хэдэн тэбэри үйhэн горхоной эрьеэр обоологдобо.

Боро хараа таhаржа байхада, Болдогой боориин захада ургадаг «буха улаан» гэжэ бидэнэй нэрлэhэн томо бамбагар үдхэн гэшүүhэтэй, гурбан үхибүүдэй тэбэрижэ хүрэмэ шэнэhэнэй узуурта уулзабабди. Дамдинжаб үмдэнэйнгөө түриие үбдэгтөө хүрэтэр шуунхай, мүнөөхил арадаа хахархай улаа-эреэн самсынгаа хамсы шамаhан, hаглагар үhэтэй, ёhотойл индеецүүдэй үдаридагша мэтээр зүүн гараараа ташаагаа тулаhан, баруун гартаа шэнэ эшэтэй hэрээ баринхай, бидэнэй хажуудань ерэтэр юушье хэлэнгүй, онигор нюдөөрөө сухалтайгаар хаража байба.

— Үйhэ багаар суглуулбат! Үүр сайтар гэрдэхэ гэлсээ бэшэ hэн гүбди? — гэжэ сухалданглаар дуугарба. Хэншье дуугарнагүй. Бидэниие нэгэ нэгээр шарайшалаад, юундэшьеб зөөлэрбэ хэбэртэй. — Зай, бараг даа, Дармын хашаа сооhоо энэ хахархай покрышка оложо асарааб, hайнаар аhадаг юм гэнэ. Үйhэнэйнгөө дууhахада галдахабди, — гээд шэнэhэнэй узуур тээшэ зааба. Тэндэнь эндэ тэндээ сооротоhон машинын мөөр хэбтэбэ.

— Мушхуу, ши намтай ябахаш. Ши — Жамсатай, — гээд намда захирба. — Зай, ябая.

Алда тухай нойтон модоной үзүүртэ шорлогдоhон үйhэндэ гал аhаагаад, горхоной эрье зубшабабди. Дамдинжаб hая хүүлэhэн hалаатай hэрээгээ бэлэн баринхай, «дээшэнь, доошонь!» — гэжэ Мушхуу Баантиие зандаhaap, горхоной эрье зубшан саашалба.

Бидэнэй оймодог «Доржын сээл» гэжэ нэршэhэн хабтагар ехэ тогоон мэтэ сээл уhанай оёорые хушаад шахуу гэхээр, бидэнэй гарhaa дутуугүй томо, хара-хүрин, хара-улаан хадарин, зэбгэнүүд, багаханшье загаhад иишэ тиишээ үймэлдэн байба.

Гурбан алда эшэтэй татуураа аалиханаар сээлэй тэг дунда, годигор түмэрыень элhэн соо булан hагад дүмүүхэнээр табяадхибаб.

— Эндэшни арбаад шахуу томонууд лэ бии хаш, — гэжэ гэрэлээ барьяад, доошоо уhа руу орошохоhоо нааша байhан Жамса шэбэнэн дуугарба. — Томонуудыень лэ татаарай.

Татуурай үзүүртэхи гурбан hалаа, зэбэнүүдтэл адли hэрээнүүд алдаа гэжэ үгы бэлэй. Марьяаhaap марьяашоод лэ байнаб. hөөм, хоёр hөөм тухай загаhад татуурайм годигор түмэр дээгүүр иишэ тиишээ тамаран, бэе бэеэ хабиралдан hагад шуумайлдана. «Томонуудынь юундэ гүйлдэнэгүй гээшэб? Томонууд хадаа томоотойнууд лэ шүдхэр!» гэжэ hанажа байтарни, одоошье дүрбэн hөөм тухай гэхээр томо загаhан аалихан, марьяаhан мэтээр татуурта дүтэлжэ, хоншооронгоо годигор түмэр тулгаад, hүүлээ шарбагануулан байшаба. «Энэмни юун гээшэ ааб гэжэ хараха hанаатай гээшэ гү, мэхэтэйл золиг байна» гэжэ hанан, хүлеэшоод лэ байнабди. Тииhээр байтараа аалиханаар шарбалзаhaap толгойгоо оруулба. Толгойень hайтар татуурай годигор түмэр дээгүүр оруулжа ерээд лэ, гэнтэл угзаран hагад татажархибаб.

— Татуулаа! — гэжэ Жамса хашхарба. Ьалаатай хурса hэрбээ юу алдахань hэм. Загаhанай таагалайда хам шаагдашаhан байжа, ялаганаhан, хүри-улаан зэбгэ агшан зуура эрье дээрэ гаргагдашоод, амаа ангалзуулан хэбтэбэ. Жамса тэрэниие түргэхэнөөр татуурhaa ходолжо сүлөөлөөдхибэ.

Татуураа дахин уhа руу хээд, бэшэ томонуудыень хүлеэжэ байтарнай:

— Эй, түргэн, түргэн наашаа ерыт! Бушуу! — гэhэн Дамдинжабай хашхараан дуулдажа, Мушхуу Баанти галаараа юутэ юугүй даллажа байба.

Татажа гаргаhан ори ганса загаhаа барьяад гүйлдэжэ ошон гэhээмнай, мүнөөхи хоёрнай горхоной эрье дээгүүр дэмырэлдэшэhэн юумэдтэл, иишэ тиишээ гүйлдэжэ байба.

— Юун болооб?

— Ши татуураа хая саашань! Тэрэ харана гүш? Галаа дээшэнь! — гэжэ Мушхуу Баантидаа Дамдинжаб захирба.

Уhа руу харан гэхэдээ, Жамса бидэ хоёр зэргэ:

— Өө, ёо, ёо, — гэлдэшэбэбди. Бидэнэй хүйhэнhөөл нэгэ заа дээрэ гүнзэгы уhан соо томо зантагар тархитай, бэлтэгэр ехэ нюдэтэй, бидэ үхибүүдэй алда тухай болохоор загаhан иишэ тиишээ, уhа сэгаалхюулан гүйжэ байба ха юм. Урагшаа шууяса ошоод, уhанай гүйхэн байхада, бидэ тээшэ ерээд, дахин эрьелдэшэбэ.

— Мушхуу, hайн гэрэлтэй хадаа үмдөө тайлаад, уhанай тэг дунда ороод бай! — гэжэ Дамдинжаб шүдэнэйнгөө забhaраар захирба. — «Доржын сээл» руу оруулаад үзөөрэйш, алахаб. — гэhээр өөрөө үмдөө тайлаба. — Та хоёр дээгүүр таладань ошоод байгты! Шобхо үзүүртэй ямар нэгэ hадаг олоод абагты. Дээшээ гарахаа hанаа hаань арбаганалдаарайт, — гэжэ мэгдүүсэн, уухилан байжа, Дамдинжаб горхоной эрье уруу hолжорон оробо.

— hайнаар гэрэлтүүлээрэй, хараагүй hаам хашхараарай, хаана хадхахыем заажа үгэхэш.

Гай болоходоо гэрэлнай мүхэжэ эхилбэ. Хүйhэндөө хүрэтэр уhан соо орошоод, даараhан, дашуурhандаа hэрээгээ барьяад шэшэржэ байhан салдаган Дамдинжабай хараахаа, hүхирхэшье гээшэнь! Гэрдэhэн хоёр галнай мэнэ мэнэ унтархань гэжэ hанаhаар, обоолоотой үйhэнэй хажууда гүйжэ ошоод, уташаг модондо шорложо, арай шамай аhаагаад, эрье дээрэ ерэhээр гэрэлээ толгой дээрээ үргэхымни тэндэ, салдаган Мушхуу «шаад» гэтэр хашхараад, уhа уруу урбалдашаба. Гартахи галыньшье уhа руу унажа, шаршаганан унтаршаба.

Мүнөөхи сөөрэмөө гэрдэн гэhээм, хара шулуун шэнги хабтагар томо загаhан хаанашье үгы, харин хэды едыхэн хадарин, зэбгэнүүд лэ иишэ тиишээ шууяса зуралзажа байба.

— Оо, оо, ёо, ёо, тьфу шоорто, — гэhээр Мушхуу Баантимнай тархяа hэжэрнэ. — Оо, шүдхэр, хоёр хүлэймни хоорондуур, дээшэмни үргөөд, hүүлээрээ догоодоод...

— Тьфу, тэнэг шалбааг, алсайhан хара золиг! Хүлөө юундэ алсайлгаад байгаабши! Шамhaал боложо, тьфу! — гэжэ хашхаран хараагаад, уhан соо үни байhан Дамдинжаб шүдөө хабирhaap гаража ерэбэ.

— Ой!... Үгы битнай маяа ха юмбиб даа. Т-ты, уhанай хүйтэн гээшэнь! — гэжэ байжа Мушхуу Баанти бэеэ сагааруулхаяа оролдоно.

Теэд Дамдинжаб урдаhааньшье харанагүй, анхаралаашье хандуулнагүй. Харин hүниин харанхыда годирон, харлан урдажа байгаа уhа руу шэртэшоод, «Ай, халаг!», «Ай, халаг!» — гэжэ байгаа hэн.

В. ЛУБСАНОВ.

УРАН ЗУРААШЫН ДЭБТЭРhЭЭ

Ьаяхан уран зурааша А. Бритова «Электромашина» заводой шудхалгын цех харуулhан хоёр зураг асаржа, манай газетэдэ барлуулаа hэн. Республикынгаа тогтоhoop 50 жэлэй ойе угтуулан, тэрэ заводой түрүү хүнүүдэй дүрэнүүдые Антонина Романовна зураhан байгаа. Мүнөө уран зураашын дэбтэрhээ гурбан нүхэдэй дүрэнүүдые уншагшадай анхаралда дурадханабди.

Нэгэдэхи зураг дээрэ шудхалгын цехэй бэлэдхэлшэ Д. К. КУЧЕРВЕНОВ. Хоёрдохи зурагтань мүн лэ тэрэ цехэй вагранщик А. П. ШЕСТАКОВ hууна. Гурбадахинь — баhа тэрэ цехэй вагранщик Н. Н. ДАНИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Буряадай 50 жэлэй ойе угтуулан» — суглуулбари. «Сагаан алта» суглуулха hаhа ерэбэ» — С. Бухаевай статья. «Ьайндэрэй урда тээ» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Республикын бюджедэй хүгжэлтэ» — Ч. Ендоновой статья. «Бултадаа хамта, хүн бүхэн аминдаа» — А. Насыровай статья. Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда. «Мүшэтэ шулуун» — И. Зверевэй очерк. Хилын саана. Мүрысэдэг хүршэнэрэймнай hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Субботын үдэрэй хуудаhан.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

15.00 — «50 жэлэй туужа бэшэг». «1950-дахи он». 15.40 — Концерт. 16.00 — «В огне брода нет» — уран hайханай фильм.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

17.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Совет залуушуулай бүхэсоюзна фестивальда хабаадагшадай — совет дуу гүйсэдхэгшэдэй конкурс. Хоёрдохи тур. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Совет дуу гүйсэдхэгшэдэй конкурсын үргэлжэлэл. 20.40 — «Очевидное — невероятное» — шэнжэлэл.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.35 — «Арадай дуунуудые үндэhэлэн залгагшад» гэжэ дамжуулга. 22.10 — «Агууехэ аха дүү арадуудай бүлэ соо» гэhэн хөөрэлдөөн (буряадаар). 22.25 — «Уран зураашатай уулзалга» гэhэн дамжуулга.

«Орбита» харуулна:

23.00 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». А. Новиковой дуунууд. 23.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 24.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. ЦСКА — «Заря» (Ворошиловград).

ЗАЛУУ БЭШЭГШЫН ШЭНЭ МҮРНҮҮД

ХҮСЭЛ

Бэелээдүй хүсэл урдамни —
Бэшэгдээгүй мүрнүүд.
Хонишон хүн шүлэгшэн бэшэ гэжэ
Хэншье сохом хэлэхэгүйл.
Хонин шүлэг хоёроо
Зэргэшүүлэн «адуулхадаа»,
Зэлдэгэр сэдьхэлни жаргалтай гээд,
Хүн бүхэндэ хэлэхэлби.
Эхин зүргэ татаhаар,
Энээхэн хүлгөөтэ наhанайм
Эсэс нэгэтэ ерэхэ.
Балшар наhанhaa эхилhэн аялгам
Байсын сууряандал замхашангүй,
Булган дайдым нюрган дээгүүр,
Буряад арадайм зүрхэн соогуур,
Хэрэг ажалдань эршэ оруулан,
Хэтын хэтэдэ мүнхэжэдэг hай!
Хойном үнгэрhэн жэлнүүд соо
Хооhон үдэрнүүдэй байбашье,
Зоной түлөө шадалаараа оролдон,
Золто ажалай жолоо баригдаа.
Наhан соогоо адхаhан нэгэл
жолоотой,
Нам ааляаршье hаа,
даамай урагшаал дабхинаб!

ЗҮГЫХЭН

(БАСНИ)

Шарахан сэсэг дээрэ
Шарахан зүгыхэн hуугаад,
Сэсэгэй буурсагhaa тоhыень
Шэмээд, хүхөөд лэ абана.
Тоhыень абаад сэсэгhээ,
Тоосохоёо мартаа гү, яагаал ааб?
Бүдүүнээр гүнгинөөд зүгыхэн
Бушуухан саашаа ниидэшоо.

• • •

Хошон энээхэн баснинем
Хүнүүд бүүхэн гайхагты.
Өөhэдымнайш дунда нимэхэн
Убайгүйшүүл байдаг шуу.

УЛААН-ХАДА

Уужам Буряад оронойнгоо
Олон нютагаар ябааб.
Улаан-Хадамни, шамhaa hайхан
Ондоо хадые олоогүйб.
Бажагартаяа зэргэ оршон,
Баян Түгнымни шэмэг болоношь.
Боорэдош үнгэрөөл эдир наhам,
Бэежэhэн хүбүүншни ерээб шамдаа.
Улаан-Хадым бүлэг нарhан
Угтанал намаяа дулаан хабараар.
Орон нютагайнгаа гоё hайханиие
Орой дээрэhээнь шэртэхэдэм,
Уран шүлэгэй мүрнүүд hубарин,
Ухаан бодолыем хүлгүүлнэл.
Олон барсагар шулуунуудш намда
Үбгэн абымни магнайе hануулна.
Бусалтагүйгөөр ошонол даа жэлнүүд,
Буурал үhэтэй биишье болохоб.
Үбгэн абынгаа үгэhэн захяае
Үри бэедээ дамжуулан ябахаб.
Уужам Буряад оронойнгоо
Олон нютагаар ябааб.
Улаан-Хадам, шамhaa hайхан
Ондоо хадые олоогүйб.

ШУЛУУН

Хүдэлхэ гаргүйб,
Хараха нюдэгүйб —
Би шулуунби!
Хүйтэндэ хүрэдэг,
Халуунда халадаг —
Иимэ бэетэйб.
Хүндэл адли —
Би эхэ нютагтайб.
Хэрбээ хэн нэгэн намайе
Хүсөөрөө этэрээд үзэг нютагhaам —
Хүсэндэнь хүсөөр харюусахаб.
Үндэр байсаhaa мухарихадам,
Урдам зогсоод туршагты —
Оhолдо орохоhоо бэшэ
Ондоо юушье олохогүйт!
Түүхын орёо эрьесые
Бэе дээрээ үзэhэн,
Томо, жэжэшье hаа,
Би шулуунби!

БУЛАГ

Гүбээ боорэдо багаханшье hаа,
Гүль-гүльхэн булаг бурьялна.
Бэлшээриhээ бусаhан малнууд
ундалаад,
Бэеэ hэрюусэн байрадаа дүтэлнэд.
Үдэрэй тоогоор жэлнүүд hубарлад,
Үхибүүн наhам үнгэрэн ошоо.
Эдирхэн бэшэ, hахалтай болоод,
Эрьен дахинаа тэндээ бусахадам,
Булагни шэргээгүй тэрээхэн зандаа
Боорэ дорохоноо бурьялхадажал
байгаа.

Ц. БАДЛУЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай
«Эрдэм» совхозой малшан.

ТААБАРИНУУД

Хилар басаган
Тэнгэри нэбтэ хараа.
(Загаhан).

Хаанай басаган
Хара торгон дэгэлтэй,
Ноёной басаган
Ногоон торгон дэгэлтэй.
(Газар, ногоон).

Жажалха үргэтэй аад,
Залгиха хоолойгүй.
(Хайша).

Шагнаашын газаа
Шарга тэргэ хоёр.
(hиихэ туйба хоёр).

Загал улаан
Залд гээ,
Зандан модон
Пахис гээ.
(Сахилгаан).

Ц. ТОХТОХОЕВОЙ
суглуулбариhaа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной июниин 30. ● 4-дэхи хуудаhан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00534. Заказ № 00444